

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΘΑΛΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.

Ἐκαστον φύλλον τιμᾶται
λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΣΥΝΑΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΡΩΤΕΑ
Ἐσωτερικοῦ ἑρ. 10.—Ἐξωτερικοῦ
ἐρ. χρ. 12.—Ρωσ. ρούβλ. 5.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὰ δῶρα τοῦ Παπποῦ, ὑπὸ Γ. Μ. Δαμβέργη.
Ἀρμυρόφωνοι Ἕλληνες ἐν Κοδιφ. Ἐθνολογικαὶ σημειώσεις, ὑπὸ Γ. Α. Παπαγιάννου.
Ἀντικατάστασις γεωγραφικῶν ὀνομάτων, ὑπὸ Β. Φιλίππου.
Τὰ φιλολογικὰ ὑπόγεια τῶν Παρισίων, ὑπὸ Γ. Β. Φραγκοῦδη.
Φτωχὸν Ἐλεημοσύνη, Ποίημα Γ. Μαρῶνου.
Ἐκείνη (ἣτις πρέπει νὰ ὑπακούηται), μυθιστορία RIDER HAGGARD. Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ, ὑπὸ Α. Ἀμπάτη. (συνέχεια).
Νηφιδωτόν.
Ἐιδήσεις τῆς ἑβδομάδος. Ἐγγύρια—Ἐξωτερικά—Ἀρχαιολογία—Φιλολογία—Καλλιτεχνία.
Ἐφημερίδες. Ἀνέκδοτα, Περτέργα, Πουκίλα.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα Βιβλία.

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ

Νομίζω ὅτι τὸν βλέπω ἀκόμη μὲ τὸ ὕψηλόν καὶ εὐθυτενὲς τοῦ ἀνάστημα, τὴν μακρὰν λευκὴν γενειάδα καὶ τὸ γλυκὺ ἀλλὰ μελαγχολικὸν βλέμμα, δι' οὗ περιέβαλλε μικροὺς καὶ μεγάλους, «ὄλην τοῦ τὴν γενεάν» ὅπως ἔλεγε, παρόμοιος πρὸς τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους πατριάρχας, ὧν μᾶς διεφύλαξαν τὰς εἰκόνας αἱ Γραφαί.

Καὶ νομίζω ὅτι ἀκούω ἀκόμη τὴν σιγαλὴν ἀλλ' εὐκρινὴ φωνήν, δι' ἧς ἐτόνιζε πλειότερον ἐκάστην λέξιν, ὡς εἰ ἐφοβήτο μὴ δὲν τὴν ἐπαναλάβῃ πλέον, ὅπως καὶ προσήλου ἀτενέστερον ἐκαστον βλέμμα του, ὡς νὰ ἦτο τοῦτο βλέμμα ἀποχαιρετισμοῦ, ... τὸ τελευταῖον.

Ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν ὁ Παπποῦς εἶχε τι τὸ μυστηριώδες. Ἐξήρχετο τακτικῶς περιφρονῶν τὴν κακοκαιρίαν, ὅταν δὲ ἐπέστρεφεν ἐκράτει ὑπὸ τὸ ἐπαναφορὸν του δέμα τι ὅπερ ἐπιμελῶς ἐκρυπτεν ἐν τῷ δωματίῳ του. Εὐκόλως ἐμαντεύσαμεν τὰ περιεχόμενα τῶν δεμάτων διότι προσήγγιζεν ἡ πρώτη τοῦ ἔτους, καίτοι εἰς τὰ δῶρα αὐτῆς δὲν εἶδε πολλὴν σημασίαν ἄλλοτε ὁ Παπποῦς. Ἀκατάληπτος ὅμως ἦτο ἡ προσήλωσις του εἰς σκέψιν τινὰ ἀγνωστον, ἡ βραχυλογία του, ἡ ἐπιδιωξις τῆς μοναξίας καὶ ψιθυρισμοὶ τινες, οὗς ἤκούομεν ἔξωθεν τοῦ δωματίου του. Προδήλωσε ὡμίλει μόνος του. Θὰ ὑπέθετέ τις, ὅτι ἐτοιμάζει δημοσίαν ἀγόρευσιν ὅπως ἔκαμμεν ὅτε ἦτο νέος.

Τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν τῆς πρωτοχρονιάς μᾶς ἐκάλεσεν ὅλους ὁμοῦ εἰς τὸ δωμάτιόν του. Εἶχε τι τὸ παράδοξον ἢ ταυτόχρονος πρόσκλησις καὶ μᾶς συνεκίνησεν.

ἔσπεύσαμεν καὶ εὗρομεν τὸν Παπποῦν καθήμενον πρὸ τῆς μεγάλης τραπέζης του, κἀτωθεν τῆς ὁποίας ἐν τάξει ἦσαν τοποθετημένα τὰ διάφορα δῶρα ἐντὸς τῶν χαρτίνων περικαλυμμάτων των. Ἠσπᾶσθημεν πάντες μετὰ σεβασμοῦ καὶ στοργῆς τὴν προτεινομένην δεξιάν του, ἐκείνος δὲ κατερρίλει ἡμᾶς εἰς τὸ μέτωπον καὶ τὰς παρεάς. Ἀλλὰ καὶ τὸ φιλημά του ἦτο, ὅπως αἱ λέξεις, ὅπως τὰ βλέμματά μου, βραδύ, παρατεταμένον...

Ὅτε ἐκάθησαμεν, ὁ Παπποῦς ἠγέρθη, ἐκάλυψε πλησίον του τὸν μικρότερον ἑγγονόν του ἵνα ἐγείρῃ κἀτωθεν τὰ δῶρα καὶ λαβῶν ὕψος ἐπίσημον:

— Παιδιά μου καὶ ἑγγόνια μου, εἶπε διὰ φωνῆς τρεμούσης ἐκ τῆς συγκινήσεως: νὰ ζήσετε ὅσον ἔχησα ἐγὼ καὶ νὰ δῆτε παιδιά καὶ ἑγγόνια σὴν καὶ τὰ δικὰ μου.

Ἐδακρῶσαμεν ὅλοι καὶ ἀντηλλάξαμεν βλέμματα συνεννοήσεως, ὅπως, εἰ δυνατόν, τὸν ἐμποδίσωμεν νὰ συγκινήται.

— Ἐννοια σας, εἶπεν ἐννοήσας. Βιστῶ καλά. Δὲν εἶμ' ἐγὼ ὅπου κλαίω. Ἐσεῖς κλαίτε. Καὶ ἐξηκολούθησε:

Ἄμὴ μὲ διακόψῃ κανεὶς γιὰ τὴν φοβοῦμαι μὴ χάσω τὴ σειρά...

«Ἐλα, Μανώλη, πρωτογιό μου. Πάρε αὐτὸ τὸ πορτοφόλι καὶ ἐνθυμοῦ ὅτι τὰ χρήματα, ὅπου θὰ βάζης μέσα, σοῦ τὰ δίδει ὁ Θεὸς γιὰ νὰ τὰ μοιράζῃσαι μὲ τοὺς φτωχοῦς.

«Ἐλα, κόρη μου Μαρία, πάρε αὐτὴ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας: εἶσαι μᾶνα καὶ ἔχεις τὴν μεγαλήτερον ἀνάγκη της. Ἡ χάρις της ἐστερέωσε καὶ ἐμεγάλωσε τὸ σπίτι μας. Εἰς τὴν ἀγάπῃ της θὰ βρισκῇς τὴ δύναμι νὰ παρηγορᾷς καὶ τὴ δύναμι νὰ ὑποφέρῃς.

«Ἐλα, γαμπρέ μου Μιχαήλ. Ὡ: τώρα σοῦ ἔδωσα τὴν κόρη μου καὶ τὴν εὐχὴ μου. Ὅ, τι καλλίτερον εἶχα. Ἐσὺ εἶσαι ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων. Πάρε αὐτὴν τὴν πένα καὶ μὴν ξεχνᾷς πῶς μὲ αὐτὴ καὶ κάθε κακὸν μπορεῖ νὰ κάμῃ κανεὶς καὶ κάθε καλὸ. Καμμιά καρδιά ἄς μὴ πονέσῃ μὲ τὴν πένα σου. Ἡ σκληραῖς νὰ μαλακῶνουν καὶ νὰ γίνωνται καλαῖς. Ἡ καλαῖς νὰ γίνωνται καλλίτεραις.

«Ἐλα, κόρη μου Ἐλένη. Πάρε αὐτὰ τὰ γυαλιά. Ἀπὸ τὴν μὴ μεριά βλέπουν πολὺ κοντὰ, ἀπὸ τὴν ἄλλη πολὺ μακρὰ. Ἀπὸ τὴν μὴ μεριά νὰ βλέπῃς κοντὰ τῆς δυστυχίας τῶν ἄλλων καὶ νὰ πηγαίνῃς νὰ τοὺς βοηθᾷς. Ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ βλέπῃς μακρὰ καὶ καλὸ ἀπὸ σένα καὶ ἀπὸ τὰ παιδιά σου.

«Καὶ τώρα ἐσεῖς διπλᾶ μου παιδιά καὶ ἀγαπημένα μου ἑγγόνια.

«Ἐλα, Κωστή μου. Πάρε αὐτὸ τὸ μεγάλο ρολοῖ. Αὐτὸ θὰ σοῦ δείχνῃ πῶς ἡ ὥρα καὶ ἡ μέρα περνοῦν καὶ μόνον ἓνα μένει: τὸ καλὸ ὅπου κάμνει κανεὶς. Αὐτὸ θὰ σοῦ

δείχνῃ καὶ ἄλλο. Ὅταν δουλεύῃ τὸ ρολοῖ τότε μόνον γυρίζουν καὶ τὸ βλέπουν. Καὶ ὅταν ἐργάζεται ὁ ἄνθρωπος, τότε μόνον εἶνε ἄνθρωπος.

«Ἐλα, ἔμμορφὴ μου Εἰρήνη, εἰκόνα ζωντανὴ τῆς γαγιάς σου. Πάρε αὐτὸ τὸ βιβλίον. Μὴ τὸ κυττάζῃς ποῦ δὲν εἶνε χρυσοδαμένο. Ἄλλοιμονο σ' ἐκείνους ποῦ θέλουν τὸ χρυσάφι μόνον ἀπ' ὅξω ἀπὸ τὰ βιβλία. Αὐτὸ θὰ σὲ μάθῃ πῶς ἐζούσαν ἡ μητέρες μας καὶ πῶς εὗρισκαν τὴν εὐτυχία μόνον μέσα στὸ σπίτι των.

«Ἐλα, Στέφανε, πάρε αὐτὸ τὸ σπαθί. Εἶνε ψεύτικο, μὰ γρήγορα θὰ φορέσῃς καὶ ἀληθινόν. Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ μὴν κάνουν καὶ τὰ δυὸ τὴν ἴδια ἀστεία ἐντύπωσι. Ὁ Θεὸς νὰ σ' ἀξιώσῃ νὰ τὸ σηκώσῃς στὴν Πόλι γυμνὸ καὶ ὄχι νὰ τὸ σέρῃς ντυμένον... μὴν κρυολογήσῃς... στὴν Ἀθήνα.

«Ἐλα, Σοφία μου. Πάρε ἀπὸ τὴν ἐλαστικὴν κοῦκλα. Βλέπεις τί μεγάλη ποῦ εἶνε; Ἴδὲ, ὅσο καὶ ἂν τὴν διπλώσῃς γυρίζει καὶ στέκεται ὀρθή. Ἐτσι πρέπει νὰ εἶσαι καὶ σύ. Καὶ ἂν κάθε ἀνθρώπινη δυστυχία σὲ εὗρῃ, ἀμέσως νὰ σηκῶνσαι καὶ νὰ μὴν ἀπελπίζῃσαι καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ βοηθᾷ.

«Ἐλα μικρὴ μου Μαρία. Πάρε αὐτὸ τὸ χρυσὸ βραχιολάκι. Αὐτὸ θὰ σοῦ μάθῃ ἓνα πολὺ μεγάλο μάθημα. Βλέπεις πῶς λάμπει καὶ γελᾷ τὸν κόσμον ὅτι τάχα εἶνε χρυσόν; Ἔστερα ἀπὸ λίγαις μέραις νὰ δῆς ποῦ θὰ εἶνε μαῦρον καὶ γιὰ πέταμα. Ἐτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος ὅπου λέγει ψεύματα. Λάμπει γιὰ μίαν στιγμὴν, μὰ ἔπειτα ὁ κόσμος τὸν καταλαβαίνει καὶ τὸν περιφρονεῖ. Ἐσὺ νὰ ἔχῃς εἰς τὸ χερὶ σου πάντοτε ἓνα χρυσὸ βραχιόλι: τὴν Ἀλήθεια. Καὶ σύ, καὶ ὅλοι σας».

Ἐλα, καὶ σύ, Χρήστο μου, μικρὸ μου πολυαγαπημένο. Πάρε αὐτὸ τὸ καράβι. Πολλαὶ φοραὶς θὰ ταξειδέψῃς μὲ τέτοια μεγάλα καὶ ἀληθινὰ καὶ θὰ πᾶς σὲ μακρυσμένα μέρη. Ὅπου καὶ ἂν πᾶς ὅπως καὶ ἂν εἶσαι, πτωχὸς ἢ πλούσιος, τυρανισμένος ἢ εὐτυχῆς, μὴ ξεχνᾷς ποτέ, πῶς μίαν εἶναι ἡ μεγαλήτερον ἀγάπη μας, μίαν ἢ μᾶνα μας, ἡ πατρίδα... »

Νομίζω ὅτι τὸν βλέπω, ὅτι τὸν ἀκούω ἀκόμη... καὶ μάλιστα τώρα, ὅτε πλησιάζει πάλιν ἡ πρωτοχρονιά. Ἀλλὰ ὁ Παπποῦς ἐφέτω δὲν θὰ μᾶς κάμῃ ἄλλο δῶρον ἐκτὸς τῆς εὐλογίας του ἀπ' αἰ ἐπάνω... διότι δὲν ζῆ πλέον, εἶνε ἀποθαμμένος.

Ἄλλ' ἐνθυμούμεθα ὅλοι τὰς συμβουλάς του καὶ αὐτὰ εἶνε τὰ δῶρα τὰ ἀθάνατα, τὰ ὁποῖα θὰ ζῶσιν ὅσον καὶ ἡμεῖς καὶ ὅσον σεῖς οἱ ὅποιοι τὰ ἀκούετε.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΑΡΜΕΝΟΦΩΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΕΝ ΧΩΡΑΙΩ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΣ

(Εθνολογικά σημειώσεις)

Α

ΤΟ ΧΟΥΔΙΟΝ

Τὸ Χουδιὸν φέρει δύο ὀνόμασις, τὴν τοῦ Χουδιου καὶ Σαρατζλιή οὐστοῦ· καὶ Χουδιὸν μὲν καλεῖται ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, διότι φαίνεται οἱ ἀποικησάντες ἐνταῦθα κατῆλθον ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἐν Ἐγνῷ κωμοπόλεως, Σαρατζλιή οὐστοῦ δὲ ὑπὸ τῶν Τούρκων ὡς κείμενον ἄνω τοῦ μικροῦ Τουρκικοῦ χωρίου Σαρατζλιή· τὸ δεύτερον ὄνομα εἶνε τὸ ἐπίσημον ὑπὸ κυβερνητικῆν ἐποψίν, καὶ οὕτως ὀνομάζουσι αὐτὸ τὰ διάφορα κυβερνητικά ἐγγραφα· κείτοι δ' ἐν Βιθυνίᾳ καὶ ἀπέχει τοῦ παρὰ τὴν Ἰουστινιανέου γέφυραν τῆς Γκεύβης κειμένου σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ τοῦ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀγκυραν σιδηροδρομοῦ δύο περίπου ὥρας δι' ἵππου. Ἡ κωμόπολις αὕτη λιάν ὑψηλῆ, χίλια μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιπέδωσιν τῆς θαλάσσης ἐπισημομένη εἶνε λιάν ἀνεφορῶν τῶν ἀνεφορικῶν, ὥστε εἶτε εἰς τοὺς πρόποδας, εἶτε εἰς τὴν κορυφὴν ἰσάμενός τις δύναται νὰ μετρήσῃ πάσας τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου ἀνευ λάθους σημερινῶν· ἐκ τοῦ μέσου τοῦ χωρίου διήκει ὁ δέρας, ἑρηροπόταμος, διαχωρίζων αὐτὸ εἰς δύο μέρη, ὅστις κατὰ τὴν πορείαν αὐτοῦ προσδεχόμενος ὕδατα καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων πηγῶν καὶ ρυάκων, μεταβάλλεται εἰς ἀρκετὰ ἰσχυρὸν χεῖμαρρον ἐμβάλωντα εἰς τὸν ἱστορικὸν ποταμὸν Γάλλον τὸν Βιθυνόν. Ἐχει περίπου 450 οἰκογενεΐας ἢ οἰκίας, ἂν 250 Χριστιανικαὶ καὶ 200 Τουρκικαί. Ἀλλὰ πᾶς οἰκογενεΐαρχος ἔχει κατ' ἐλάχιστον ἕνα ἕτερον, ἐπομένως ἡ οἰκογένεια ἀπαρτίζεται ἐκ προσώπων οὐκ ὀλίγη σημασία πρὸς τοῦτοις, οἱ πολλοὶ αἱ οἰκογένεια τριῶν καὶ τεσσάρων ἀδελφῶν, τοῦ πατρὸς των ζώντος, ἀπαρτίζουσι μίαν καὶ τὴν αὕτην οἰκογένειαν ἐξ 20 καὶ 30 ψυχῶν, πατριῶν ὀλοκληρῶν, ἧς πατριάρχης εἶνε ὁ πολὺς πάππος, ὁ τὴν τιμητικὴν πάντοτε ἐν τῇ οἰκίᾳ κατέχων θέσιν, τὸ μπουδζάκι ἢ τὴν ἐστίαν.

Β

Η ΓΛΩΣΣΑ

Γλῶσσα λαλουμένη εἶνε τῶν μὲν Τούρκων ἢ Τουρκικῆ, τῶν δὲ Χριστιανῶν ἢ Ἀρμενικῆ· πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ἐγνωρίζετε βεβαίως Ἑλληνας λαλοῦντας τὴν Τουρκικὴν, τὴν Ἀλβανικὴν, τὴν Βλαχικὴν, ἀλλ' Ἑλληνας λαλοῦντας τὴν Ἀρμενικὴν ἴσως δὲν ἐγνωρίζετε. Καὶ ὁμοίως ὑπάρχουσι τοιοῦτοι καὶ δὴ οἱ ὀλίγοι· καλοῦνται Χαίχουρούμηδες ἢ ὅτι Ἀρμενο-Ἑλληνες, εὐρίσκονται δὲ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐγνῷ τῆς Ἀρμενίας, πληθὺ τοῦ Χουδιου, Ὀρτάκιοι, καὶ τοῦ Φουντουκλῆ, κειμένων ἐν Βιθυνίᾳ. Εἶπον ὅτι οἱ κάτοικοι εἶνε Χριστιανοὶ ἀλλὰ Χριστιανούς ἐνωσά ἡμᾶς τοὺς Ὀρθόδοξους, διότι Χριστιανοὶ βεβαίως εἶνε καὶ οἱ Ἀρμένιοι· τῶρα, ἵνα ἐνωσῆσθε, πῶς Ὀρθόδοξοι ὄντες, Ἑλ-

ληνες, χράνται τῇ Ἀρμενικῇ γλῶσσῃ πρέπει μικρὸν ν' ἀναδράμω εἰς τὴν παράδοσιν, ἀφοῦ γραπτὴν ἱστορίαν δὲν ἔχομεν. Κατὰ τὴν παράδοσιν λοιπὸν οἱ κάτοικοι τοῦ Χουδιου καὶ τοῦ Ὀρτάκιοι ὡς καὶ τοῦ Φουντουκλῆ εἶνε ἀποικοὶ ἐκ τῶν Ἀρμενο-ελλήνων τῆς Ἐγνῷ κατεληθόντες· αὐτοὶ περὶ 250 ἐτῶν, τίς οἶδε τίνων λόγων ἕνεκα. Τὸ βεβαίον καὶ ἀναντίρρητον εἶνε ὅτι κατῆλθον ἐκεῖθεν· διότι καὶ τὸ ὄνομα Χουδι καὶ τὸ ὄνομα Ἀρμενικὴ ἀμφότερα ἀποδιδόμενα εἶνε καὶ νῦν εἰς τὸ Ὀρτάκιο ὑπὸ τῶν γερόντων, καὶ τὸ ὄνομα Φουντουκλῆ εἶνε ὀνόματα κοινοτήτων εἶνε καὶ νῦν εὐρισκομένων ἐν Ἐγνῷ, ὡς καὶ ἡ ὀνομασία ἀκ- (ag) ἢ εἰς τὸν ἁγιασμόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἀποδιδόμενῃ· οὕτως ἀποκαλοῦνται καὶ ἐκεῖ αἱ τοποθεσίαι τῶν καταφύτων τόπων ἐν οἷς ἀναβλύζει ὕδωρ θεωρούμενον ὡς ἁγιασμός. Καὶ κατὰ τὰλλα δὲ πολλὴν ἢ τῶν κατοίκων γλῶσσα ὁμοιότητα ἔχει πρὸς τὴν τῶν κατοίκων τῆς Ἐγνῷ· ὥστε τοὺς ἐν Ἐγνῷ ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν πρὶν ἢ περὶ τούτων ἀμιλήσωμεν. Τρεῖς εἶνε αἱ ὑπάρχουσαι γνώμαι περὶ τῶν ἐν Ἐγνῷ Ἀρμενο-ελλήνων ἢ τῶν δυσχυριζόμενων ὅτι οὕτοι εἶνε μὲν Ἀρμένιοι τὴν φυλὴν, ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὸν χωρισμὸν τῶν ἐκκλησιῶν εἰς Ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν καὶ εἰς Γρηγοριανὴν δὲν ἠσπάσθησαν τὸ δόγμα τοῦ Ἀρείου, ἀλλ' ἐμείναν πιστοὶ εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ ἐζηλοῦσάντων νὰ διοικῶνται ὑπὸ Ἑλλήνων ἱεραρχῶν ἐκ Βυζαντινοῦ ἀποστελλομένων, καὶ ἐν Ἑλληνικῇ γλῶσσῃ ν' ἀκούωσι τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ τὰ Ἑλληνικά γράμματα ὑπ' ἐκείνων νὰ διδασκῶνται, βαθμῶδ' οὖν τῶ χρόνῳ ἐθεώρησαν ἑαυτοὺς Ἑλληνας, ὥστε καὶ οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ρουμᾶνοι μέχρις ἐπι τὸν πῶτος ἐθεώρουν αὐτούς Ἑλληνας· οὕτως ὥστε, ἐάν τις σήμερον ἐκάλεε αὐτοὺς Ἀρμένιους, θὰ ἐθεώρουν τὸ τοιοῦτον μεγίστην προσβολὴν καὶ δικαιοσύνην· διότι ἔχουσι τὸ εἶδος, τὸ φρόνημα, τὴν καρδίαν, τὰ πάντα Ἑλληνικά, Ἑλληνικώτατα. Ἡ ἕτερα γνώμη εἶνε ὅτι οὗτοι ἀνεκαθεν ἦσαν Ἑλληνας, εἶτε ἐν τῷ ἐν ἐκεῖ μεινάντων συστρατιωτῶν τοῦ Ξενοφῶντος τὸ γένος ἔλκοντες, εἶτε ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μετ' Ἀρμενίων γυναικῶν εἰς ἐπιμιξίαν ἔλθόντων. Ἡ δὲ τρίτη καὶ τελευταία γνώμη, ὅτι εἶνε ἀποικία τῆς νήσου Αἰγίνης, ἐξ ἧς καὶ τὸ ὄνομα Ἐγνῷ. Παρέρχομαι τὸν κόπον τοῦ νὰ ὑποδείξω ὁποῖα εἶνε ἡ ὀρθωτέρα γνώμη, διότι ὄντως τοῦτο εἶνε ὑπερτέρον τῶν δυνάμεων μου.

Γ

ἮΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Κυρία ἐργασία τῶν κατοίκων εἶνε ἡ μεταξοκλωστοποιία· ἕκαστος κέκτηται κήπους ἐκ συκομορεῶν καὶ εἰς τούτων τὴν καλλιέργειαν ὡς ἐπι τὸ πλεῖστον ἐνασχολεῖται. Ὁ βαθμὸς τοῦ πλούτου τοῦ χωρικοῦ ὑπολογίζεται ἐκ τῆς ἐκτάσεως τῶν στρεμμάτων, ἄτινα κατέχει εἰς κήπους· τὰ κομμοῦλια εἶνε τὸ μόνον εἰσοδήμα των καὶ τὸ ἔτος εὐτυχῆς μὲν εἶνε, ὅταν ἡ ἐσοδεία αὐτῶν ἐπιτύχῃ. Τρέφουσι δὲ ὅταν ἀποτύχῃ. Τρέφουσι δὲ τοὺς μεταξοκλωκῆς οἱ μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις

αὐτῶν, οἱ δὲ ἐν κτιρίοις ἐπι τούτω καὶ μόνον ἐκδοκωμένοις, τοῖς μεταξοκλωκῆς τροφείοις, κειμένοις κάτω εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ μίαν ὥραν τοῦ χωρίου ἀπέχουσι. Τὰ περὶ ἠθῶν καὶ ἐθίμων θέλω διεξιθεῖν εὐρύτερον. Οἱ κάτοικοι εἶνε λιάν φιλόξενοι. Τὰ ἡθῶ ἀγνότατα· ὁ εὐρωπαϊκὸς ψευδοπολιτισμὸς δὲν ἔχει εἰς τὴν εἰσχωρήσει μετὰ αὐτῶν καὶ εἶθε ποτὴ νὰ μὴ εἰσχωρήσῃ· τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα κατ' εὐτυχίαν εἶνε λιάν ζωηρὸν καὶ ἀκμαῖον, ὥστε ὁ καταλύων τὴν νηστίαν ἢ ἐργαζόμενος ἐν ἡμέρᾳ ἐορτῆς δακτυλοδεικτεῖται· ὅμως δὲν εἶνε καὶ φανατικὸς. Ἐπομένως τὰ ἐγκλήματα εἶνε ἐπιπονώτατα. Ἐν διαστῆματι εἰκοσὶν ἐνιαυτῶν εἰς μόνος ἐγένετο φόνος, τραυματισμοὶ δὲ καὶ αὐτοκτονίαι καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐγκλημάτων παντοῖα εἶδη εἶνε ἄγνωστα. Ὁ βίος των εἶνε λιτός. Ἀλλ' ὅταν ἔχωσι ζῆνον τινὰ ἀμουσαφίρην φιλοτιμούνην νὰ παρουσιάσωσι ὄσον τὸ δυνατὸν ποικίλα καὶ καλά ἐδέσματα· ἐάν μὴ ὁ ζῆνος γνωρίζῃ τὸν κατ' ἴδιαν βίον αὐτῶν, θὰ ἐκλάβῃ αὐτούς πάντας Λουκούλλους. Ἄλλοτε ἐπεκράτει ἡ συνήθεια τοῦ νίπτειν τοὺς πόδας τοῦ ζῆνου, ἀλλὰ τῶρα τὸ ὀμηρικὸν τοῦτο ἔθιμον ἐξέλιπεν. Αἱ ἐορταί εἶνε ἡμέραι ἐπισκέψεων· εἰς τοὺς ἐπισκέπτας παρατίθεται καὶ τράπεζα τρεῖς τῆς ἡμέρας· τὴν πρωίαν, τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν ἑσπέραν. Οἱ ἀρραβῶνες γίνονται ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ· παῖδες δεκαετίες καὶ πενταετίες ἀρραβωνίζουσι οἱ γονεῖς, διότι παρὰ τούτων ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν· υἱὸς ἢ θυγατὴρ ὑποκύπτει εἰς ὁ,τι ἂν ἀποφασίωσι οἱ γονεῖς. Πολλὰκις μάλιστα ἀρραβωνίζουσι τὰ παιδία πρὶν ἢ γεννηθῶσιν. «Ἄν τὸ παιδί σου εἶνε κορίτσι, θὰ τὸ δώσω σ' ἀγόρι μου» λέγουσι καὶ οἱ λόγοι τηροῦνται καὶ ὁ ἀρραβὼν δίδεται, ἂν τὸ παιδίον γεννηθῇ κορίτσιον. Ὁ ἀνταλασσόμενος ἀρραβῶν συνήθως εἶνε φακίολιον (δ'εμπέρι) ἐκ μετὰξης καὶ χρυσὸν τι νόμισμα, ἀποστελλόμενα ὑπὸ τῆς οἰκογενεΐας τοῦ γαμβροῦ πρὸς τὴν τῆς νύμφης. Διατελοῦσι δὲ ἄρραβωνισμένοι μέχρι τῆς πρὸς γάμον κατὰτλήθῃς ἡλικίας, ἀποφεύγοντες νὰ ἰδῶσιν ἀλλήλους, ὁ ἀρραβωνιστικὸς δηλαδὴ τὴν ἀρραβωνιστικὴν. Τούναντιον αἱ οἰκογένεια αὐτῶν ἔρχονται εἰς λιάν τρυφεράς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις. Ἡ πρὸς γάμον καταλλήλος ἡλικία εἶνε τοῦ μὲν νέου τὸ 20ον — 24 ἐτος τῆς δὲ νέας τὸ 14τον μέχρι τοῦ 18ου. Ἀγάμος δὲ οὐδεὶς μένει, ἐκτὸς τῶν ἀναπήρων. Οἱ γάμοι γίνονται συνήθως κατὰ Σεπτέμβριον, Ὀκτώβριον, Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον. Αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ ἀπὸ τοῦ Σαββάτου, καὶ λήγουσα συνήθως τὴν τετάρτην. Αἱ προσκλήσεις γίνονται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων οἰκογενειῶν δι' ἀποστολῆς κηρίου, πορτοκαλίου, λειονίου ἢ μήλου· ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη ἀποστελλοῦσιν εἰς τοὺς ἐπισημομένους προσκεκλημένους αὐτῶν πάντοτε μὴ λιν. Ἡ μουσικὴ παιξεῖ τὸ Σάββατον κυρίως ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ γαμβροῦ, ἔνθα χορεύουσι μέχρι μεσονυκτίου οἱ φίλοι καὶ συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ· ἐν δὲ τῇ τῆς νύμφης ἔνθα μεταβαίνει καὶ ὁ γαμβρὸς μετὰ τῶν

προσκεκλημένων αὐτοῦ νέων περὶ τὴν δεκάτην, διασκεδάζουσιν ἰδιαιτέρως οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι τῆς νύμφης. Κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὁ γαμβρὸς μετὰ τῆς μουσικῆς συνοδουόμενος ὑπὸ τῶν προσκεκλημένων φίλων, ὅστινες ὀφείλουσι νὰ εἶνε πάντες ἀγάμοι, μεταβαίνει ἐκ τῆς ἐαυτοῦ οἰκίας εἰς τὴν τοῦ κουμπάρου, ὁποῦθεν διαλύονται, μένουσι δὲ δύο καὶ τρεῖς μόνον φίλοι μετὰ τοῦ γαμβροῦ, αἵτινες καὶ διασκεδάζουσι ἐκεῖ, ἀφοῦ πρότερον ζυρισθῇ ὁ γαμβρὸς. Τὴν πρωίαν ἡ συνοδεία ἐξέρχεται μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας γαμβρὸς δὲ καὶ κουμπάρος καὶ φίλοι τοῦ γαμβροῦ μετὰ τῆς μουσικῆς μεταβαίνουν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης. Ἐνταῦθα ἡ θύρα κλεισθῇ. Ἀνοίγεται μετὰ πολλὰ φιλοδωρήματα εἰς χρήματα δίδομενα εἶτε ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ εἶτε ὑπὸ τοῦ κουμπάρου καὶ τῶν λοιπῶν συγγενῶν. Τέλος εἰσέρχονται ὁ γαμβρὸς καὶ ὁ κουμπάρος καὶ ἐξέρχονται μετ' ὀλίγα λεπτὰ μετὰ τῆς νύμφης. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἐξέρχονται τῆς ἐξῴ θύρας, ρίπτονται ἐκ τοῦ παραθύρου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς νύμφης νομισματα μετὰ κρητῆς ἀναμειγμένα καὶ οὕτω δεινὸς συνέπτεται ἀγὼν μετὰ τῶν παιδῶν τῆς γειτονίας. Οὕτω μετὰ μουσικῆς μεταβαίνουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐν ταύτῃ πληθὺ τοῦ παρανύμφου καὶ τῆς παρανύμφου, ὑπάρχει καὶ ὁ μικρὸς λεγόμενος γαμβρὸς, ὅστις ἱσταται παρὰ τῶ γαμβρῷ φέρων λευκὸν ἐκ μετὰξης μανδύλιον ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ κατὰ τὸ «Ἡσάια χόρευε» εἰσέρχεται εἰς τὸν χορὸν μετὰ τῶν λοιπῶν. Ὀρεῖται συνήθως νὰ εἶνε ἡλικίας τὸ πολὺ ἐως δέκα ἐτῶν καὶ συγγενὴς τοῦ παρανύμφου ἢ κουμπάρου. Ἐτερον ἄξιον μνείας ἔθιμον εἶνε ὅτι κατὰ τὴν εἰς τὴν οἰκίαν ἐπάνοδον τῆς νύμφης πομπῆς, εὐθὺς ὡς ἀνήλθῃ ἡ νύμφη, ὁ πλεονεξότερος παῖς συγγενῆς τοῦ γαμβροῦ, ἐκβάλλει τὰ ὑποδήματα αὐτῆς καὶ δίδει αὐτῇ παντοῦφλας· τούτω δ' ἡ νύμφη εἰσέρχεται ἐκ τῆς οἰκίας ἀποκαλύπτουμένη τὴν χεῖρα τοῦ ἑσπέρου παρτιθέται τράπεζα καὶ ἔρχονται διασκεδάζουσι εἰς τὴν πρώτην τράπεζαν ἀπαρτίζονται εἰς τὸ λεγόμενον κεσέκ. Μετὰ μεσημβρίαν τῆς ἰδίας ἡμέρας, ἡ τοῦ Κυριακῆς, ἡ μουσικὴ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἄνω μέρους χωρίου καὶ μεταβαίνει ἀλλήλοδιαδόχως εἰς τὰς οἰκίας ἀπάντων τῶν προσκεκλημένων. Οὕτως ὑπὸ τοὺς ἡχοὺς τῆς μουσικῆς ἔρχονται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ καὶ τότε λαμβάνει χώρα τὸ λεγόμενον ὀζίκι. Ἐν τῷ μὲσῳ δηλαδὴ τῆς αἰθούσας τίθεται τράπεζα, ἐφ' ἧς πινάκιον καὶ ἕκαστος προσερχόμενος δίδει τὸ διὰ τὸν γαμβρὸν ἢ τὴν νύμφην δῶρον τοῦ εἰς χρῆμα. Ἰδιαιτέρως ἐπὶ τούτῳ τεταγμένος ἄνθρωπος ἀναφανεῖ, μετὰ τινὰς τυπικὰς εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ δωροῦτος, τὸ ὄνομα αὐτοῦ, τὸν βαθμὸν τῆς συγγενείας αὐτοῦ πρὸς τὸν γαμβρὸν ἢ τὴν νύμφην ὡς καὶ τὸ ποσοῦν τῆς δωρεᾶς· τοῦτο συμβαίνει ἰδιαιτέρως καὶ διὰ τὴν νύμφην, ἐν αἰθούσῃ ἰδιαιτέρως διὰ τὰς γυναῖκας. Εἶτα δὲ εὐθυμίας ἀμεταπτώτως βασιλευούσης, αἱ διασκεδάζουσι διαρκούσιν ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας, μέχρις οὐ ἀπαντες οἱ προσκεκλημένοι καθήσων εἰς τράπεζαν καὶ πίνων οἶνον ἐκ τῆς χεῖρὸς τοῦ γαμβροῦ.

Ἡ νύμφη συνήθως, ἕως οὐ γίνῃ μῆτηρ, δὲν ὀμιλεῖ μετὰ τοῦ πενθεροῦ, ἐκτὸς ἐάν ὑπάρχῃ πνεῦμα νεωτεριστικὸν εἶτε παρ' ἑκαῖφῃ εἶτε παρὰ ταῦτη, ὅπως τὸ τοιοῦτον διαρκεῖ μόνον ἕνα ἢ δύο μῆνας. Αἱ βαπτίσεις γίνονται πάντοτε ἐντός δεκαπενθημέρου, οὐδέποτε δὲ βραδύτερον. Ἐνταῦθα σημειωτέον ὅτι ἐκάστη οἰκογένεια ἔχει τὸν νονὸν αὐτῆς, ὃν κατ' οὐδένα τρόπον δύναται ν' ἀλλάξῃ, εἶτε προκειμένου περὶ στεφανώσεως εἶτε περὶ βαπτίσεως ἐκτὸς ἐάν αὐτὸς θελήσῃ νὰ παραχωρήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ ἢ δὲν δυνηθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς υποχρεώσεις τοῦ ἡτοὶ ἔξοδα γάμων, βαπτίσεων κ.λ.π. Γλῶσσα λαλουμένη εἶπομεν ὅτι εἶνε ἡ Ἀρμενικῆ. Ὁ χαιρετισμὸς ὅμως γίνετα ἑλληνιστὶ διὰ τοῦ «καλημέρα καὶ καλησπέρα» φῦδρην μίγδην καὶ ἐπὶ ἄλλων πλείστων ὑποκειμένων ὑπάρχουσι λέξεις Ἑλληνικαί. Διαφέρει ὅμως καὶ τῆς παρὰ τῶν Ἀρμενίων λαλουμένης ἢ παρ' ἐκείνων ὀμιλουμένην τοσοῦτον, ὥστε Ἀρμένιος ἐξ Ἀρμενίας αὐτόσε ἐρχόμενος μῆτε θὰ ἐνόοι αὐτούς μῆτε καταληπτὸς θὰ εἴνοιτο εἰμὴ ἐν μέρει· ἡ διαφορὰ αὕτη δὲ τῆς γλώσσας ἀπὸ τῆς κυρίως Ἀρμενικῆς ὡς καὶ τὰ ἡθῶ καὶ ἐθίμα, ἄτινα οὐδεμίαν ὁμοιότητα ἔχουσι πρὸς τὰ ἐθίμα τῶν Ἀρμενίων, τοῦτο δ' ἐξεκα καὶ ἐπεξετάθη πολὺ ἐν τῇ ἐκθεσῇ τῶν ἐθίμων, ἀποδεικνύουσι σαφῶς ἀνασφαλῆ καὶ παντάπασιν ψευθεῖ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν διατετινομένων ὅτι ἦσαν οὗτοι ἄλλοτε Ἀρμένιοι. Ἐθίμων ἤθη εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας. Συνήθως οἱ ἱερεῖς εἶνε δύο· πράγματι ἱερεῖς, ἀγράμματοι μὲν, ἀγαθότατοι ὅμως ἄνδρες, ἐκτελοῦντες ἀφιλοκερδῶς καὶ ἀποστολικῶς τὰ καθήκοντα αὐτῶν. Τελούσι τὴν λειτουργίαν ἑλληνιστῆ, χωρὶς νὰ ἐννοῶσιν αὐτῆν, ὅπως τὰ μέγιστα λυπεῖ αὐτοὺς ἀναγνωσκουσι τὸ Εὐαγγέλιον ἐνόσε τουριστῆ ἐκ μεταφράσεως, κατὰ τὰς μεγάλας δὲ ἐορτάς καὶ τὸν ἀπόστολον καὶ τὰς παρμιίας. Οἱ ἱερεῖς ὅμως οὗτοι ἀναγνωρίζοντες τὴν ἀγράμματοσύνην αὐτῶν, δὲν εἶνε ὑπερήφανοι, ἂν καὶ ὁ ἱερεὺς ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις εἶνε ὀρθῶτος ἄρχων· ἔχει τοσαύτην δύναμιν ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ὅσην ὁ πρωθυπουργὸς ἐν πολιτεματὶ κοινουβουλευτικῷ· ὁ ἱερεὺς θεωρεῖται ὡς κεινός σαρίας, τοὺς σπουδάζοντας δὲ ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετ' ἀπόρίας ἐρωτᾶσι: ἀπαπῆς μήπως ἔχεις σκοπὸν νὰ γίνῃς; Ἡ μέγιστη εὐχὴ ἦν ἡ μῆτηρ δίδει εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς εἶνε τὸ νὰ ἰδῇ αὐτὸν καὶ ἱερέα. Πάντες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, γέροντες καὶ παιδία, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἀνίσταται τοῦ ἱερέως διερχομένου, ἔστω καὶ ἂν οὗτος ἦτο μιλωνᾶς πρὸ δύο ἑβδομάδων εἶτε καὶ ἑλοσχίστης. Ἀμφότεροι οἱ νῦν ὑπάρχοντες ἱερεῖς διήκουσαν μαθήματα μόνον σχολαρχεῖον, ἀλλ' ὁ εἰς ὀμίλει μάλιστα τὴν ἑλληνικὴν. Ἐνταῦθα σημειτέον ὅτι προπαγάνδα δὲν ὑπάρχουσι· διότι ὀμιλῶν ἐρριψαν τὰ δίκτυά των, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀτὰ βρήκαν μαστοῦνῆαν. Ἠθῶ ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῶν Τούρκων. Οὗτοι, μολονότι ἰσάραμοι σκεδὸν πρὸς τοὺς Χριστιανούς, μόνον γραμματοδιδασκαλεῖον ἔχουσι καὶ τοῦτο οὐχὶ πάντοτε λειτουργοῦν.

Ἐνθὲ δὲ ἐκτῶν ἡμετέρων 90 τοῖς ἑκατόν γνωρίζουσι γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν, ἐπὶ τοῦ βίου ἀριθμοῦ τῶν Τούρκων οἱ τοιοῦτοι θ' ἀνέρχονται μόνος εἰς τὸν ἀριθμὸν 15. Πτωχότεροι τῶν Χριστιανῶν ὄντες, διάγουσι μετ' αὐτῶν φιλικῶς, διότι πάντοτε ἔχουσι τὴν ἀνάγκην ἐκείνων. Καὶ οὗτοι τρέφουσι μεταξοκλωκῆς· ἐργάζονται δὲ ὡς σκαφεῖς ἐν τοῖς κήποις καὶ ταῖς ἀμπελίσ, ἢ ὡς ζυλοσχίσται καὶ εἶνε λιάν φιλήσοι καὶ φιλόπονοι. Φανατισμὸν δὲν ἔχουσι, ὅπως λιάν ἀξίπτων· ἡ πολυγαμία δι' αὐτοὺς εἶνε ὡς νὰ μὴ ἦτο θεσμὸς ἐπιτετραμμένος· οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν λαμβάνει δύο γυναῖκας, πολλῶ δ' ὀλιγώτερον πλείονας. Τοιαῦτα ἐν συντομίᾳ τὰ κατὰ τὸ Χουδιόν. Δὲν ὑπάρχει ἄρα γὰε τρόπος, ἵνα οἱ κατὰ πάντα Ἑλληνας οὗτοι, ἐκμάθωσι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ ἐν ταύτῃ νὰ ἐκφράξωσι τὰ διανοήματα καὶ τὰς ιδέας καὶ σκέψεις αὐτῶν; καὶ· πράγματι, ὁ μόνος αὐτῶν πόθος εἶνε τὸ πᾶς νὰ ἀπομάθωσι τὴν ἀρμενικὴν καὶ ἀποκτήσωσιν ὡς γλῶσσαν μητρικὴν τὴν ἑλληνικὴν, ἀλλ' αἱ μέχρι τοῦδε προσπάθειαι αὐτῶν ἀπέθῃσαν ἄγονοι. Γ. Α. ΠΑΕΚΑΛΙΔΗΣ

ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Ἐθνησοειθεῖ ὅτι σκοπεῖται ἡ ἀντικατάστασις ὀνομάτων πόλεων, κωμῶν καὶ χωρίων βαρβαρικῶν καὶ δυσήνων καὶ ὡριθῆ ἢ ὄριζαται ἐπιτροπεία ἀρμοδία ἐκ φιλολόγων καὶ ἐπιστημονῶν πρὸς διεξαγωγὴν τῆς λεπτεπιλεπτοῦ ταύτης πνευματικῆς καὶ ἑθνικῆς ἐργασίας. Ἡ ἐπίνοια καὶ πρότασις τῆς ὑποθέσεως μαρτυρεῖ ἀναμφίλεκτως θερμότητα φιλοπατρίας, ἐν ταύτῃ δὲ καλαισθησίαν καὶ εὐγένειαν. Ὑπάρχουσι ὅμως πράγματα ἐν τῇ κοινωνικῇ τῶν ἀνθρώπων σφαίρᾳ, ἐν οἷς ἐφαρμοζέται καὶ θὰ ἐφηρμοζέται τὸ γνωστὸν σοφὸν παράγγελμα: «κακὸν εὐ κείμενον μὴ κίνει», κρατεῖ δὲ ἀπὸ πλάσεως ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν τὸ ψυχολογικὸν ἄξιωμα: «λόγος ἔργου σκιά». Τὰ ὀνόματα, εἶτε κἀόφωνα καὶ βαρβαρόρηχα, εἶτε τουναντιον, ἔπλασαν ἢ ἐπέβλεπεν ἢ φορὰ τῶν χρόνων καὶ ἡ ἀνέλιξις τῆς ἱστορικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς πορείας. Ταῦτα φέρουσιν ἐν περιλήψει καὶ ἐπιτομῇ τὴν σφραγίδα ἐν ἑαυτοῖς γεγονότων ἱστορικῶν καὶ κοινωνικῶν, σὺν τῇ ἀλλοιώσει δ' αὐτῶν ἀφορεταί καὶ ἡ ὑποκειμένη ἐννοια. Ταῦτα εἶνε οἵονοι σύμβολα πῶρρωθεν δηλοῦντα τὴν ἐφ' ἧν ἐπίκεινται ἀγαθὴν ἢ κακὴν, εὐχραστον ἢ δυσάρεστον ὑπόθεσιν καὶ ἱστορίαν τυγχάνουσι πλείστορον συμβόλου, εἰσὶν ἐπιγράμματα ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἱστορίας βαθύτατα ἐγκυκαρραμμένα, ὡς τὸ σιμωνιδεῖον ἐν Θερμοπύλαις περὶ τῶν τριακισίων ἠρώων δίστιχον ἐκεῖνο. Ὅσφ δύναται τις νὰ ἀντικαταστήσῃ τὰ ἐνδοξα ὀνόματα Ζιχμης καὶ Κολοκοτρώνης καὶ Καραϊσκάκης καὶ Βούλγαρης καὶ Κεχαγιᾶς, καὶ εἴ τι ἄλλο δι' ἑτέρου εὐήχου, ἑθνοφανούς

και ελληνοπρεπώς, τόση επιτρέπεται να μεταλλαχθῶσι τὰ ἐν ἰσχυρῶ γεωγραφικῶ ὀνόματα Βαλτίας, Πιάνας, Γραβία, Ἀράχωβα, Ἀλαμάνα καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὶ καλλιφωνότερον καὶ ὠριότερον βεβαίως τοῦ Θυρέα, Θεισὰ, Θάλπουσα καὶ τῶν παραπλησίων; Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐν ἀνθρώποις πράγματα πλείστα ὅσα εὐτέλῃ, εὐτελέστατα, καὶ ἐν τούτοις ἀδυνατοῦμεν φύσει νὰ ἀπαλλοτριωθῶμεν αὐτῶν. Οὕτω, πῶς δυνάμεθα νὰ μετονομάσωμεν, ἐπὶ παραδείγματι, τὴν ἐν Ἀθήναις ὁδὸν Βαλτεταίου, ἀφοῦ βεβαίως θέλωμεν νὰ ὑπομνησκώμεν διὰ τοῦ βραχυλογώτατου τούτου ἐπιγράμματος εἰς τοὺς ἐπιγόνους τὴν ἐνδοξὸν ἐν αὐτῷ τῶν πατέρων ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ ἀνθρωπισμοῦ μάχην καὶ θυσίαν, ἧς συνέπεια ἦν τὸ μέγα ἐν τῇ ἐπαναστάσει γεγονός, ἡ ἀλυσὶς τῆς Τριπόλεως, ἡ τὴν τῆς Γραβιάς καὶ οὕτω καθέξῃς; Δὲν ἐκοσμήθησαν βεβαίως αἱ ὁδοὶ αὐταὶ διὰ τῶν τοιούτων ὀνομάτων χάριν τῶν ἄλλων ἀσήμεων χωριδίων τούτων, ἀλλ' ἔνεκα τῆς ὑπομνησκούσης ἡμᾶς τὴν ἐν αὐτοῖς τελεσθεῖσαν μεγάλην καὶ ἀγαθὴν πράξιν.

Ἄλλα ταῦτα ἐν πολλῇ συντομίᾳ λέγοντες δὲν νοοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ μὴ ἀποκόψωσιν οἱ ἀρμόδιοι διὰ τῆς ἀνατομικῆς αὐτῶν μαχαίρας καὶ ἐκρίνωσιν καθόλου τι ἐκ τοῦ σώματος τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν γῆς. Ἐννοοῦμεν ὅτι οὐκ ἴσχυον πρέπει νὰ φεισθῶσιν πᾶν ὅ, τι ἐκ τῶν τοιούτων εἶτε Σλαβικὸν καὶ Φραγκικόν, εἶτε Τουρκικόν τυγχάνον ἐλύθη ἐν τοῖς διαγίγσι καὶ ἱεροῖς τῆς Κασταλίας καὶ τοῦ Ἰορδάνου νάμασι, διὰ τοῦ τῶν ὑπὲρ Πίστεις καὶ Πατρίδος αἱμάτων καὶ δακρύων λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας, ἀλλὰ καὶ νὰ περιβλώσωιν αὐτὰ διὰ πλείονος ἐτι ἐκτιμῆσεως, ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ. Ταῦτα μυρωθέντα καὶ καθαρθέντα διὰ τῶν τοιούτων παθημάτων καὶ θυσίῶν ἐπιρρυνόουσι τὸν ἀντικρινόν, μένοντα κατὰ χώρα ὡς εἴρηται καὶ ἀνέπαφα, καὶ ἐνδυναμοῦσι τὸ ἔθνικόν σῶμα.

Ἄν ἡ Βαρδούνα καὶ Στεμνίτζα καὶ Ἀγουλιτζα καὶ Βιτρνίτζα, καὶ ἡ Βαρβίτζα, ἀντὶ τοῦ Χαρθάτι καὶ ὁ Μέρμπασκα καὶ ὁ Μουραταγὰς καὶ ὁ Σπαϊτζίκος καὶ ὁ Ἀνταλιώτης καὶ ὁ Κατόγγι, ἀντὶ τοῦ Κράβαρι καὶ ἡ Κλουτσινάις καὶ εἰ τι ἄλλο τοιοῦτον, εἶτε χωρίον, εἶτε ὄρος, εἶτε ποταμός, εἶτε ἀκρωτήριον τυγχάνον, δὲν ἐχρίσθη διὰ τοῦ μύρου τῶν κατὰ τὸν Ἰερὸν Ἀγῶνα καὶ ἐν γενεῇ τοῦς ἔθνικους ἀγῶνας μαχῶν καὶ ἐνδοξῶν κατορθωμάτων, ἅς προσενηχθῶσιν οἱ ἀρμόδιοι ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ προορισμὸς καὶ ἡ ἐπὶ τὸ προκείμενον ἔργον κλήσις αὐτῶν. Μὴ, πρὸς Θεοῦ, θίξωσιν ὀνόματα, ἔστω καὶ τὰ μάλιστα κακόηχη ἢ καὶ σκληρὰ καὶ ὀνόματα πρὸ τοῦ Ἀγῶνος ὑπομνησκόντων δοκιμασίας, ἀλλ' ὕστερον κατ' αὐτὸν ὡς εἴρηται ἐξαγνισθέντα. Ἐνδεχόμενον νὰ εἴπη τις, ὅτι τότε θὰ ἔχωμεν ἐν ψηφιδωτὸν ποικίλον. Καὶ τί βλάπτει τοῦτο; μὴ δὲν εἶναι ἐν ποικίλῳ ὕλικῇ τε καὶ πνευματικῇ τὸ σύμπαν, ὁ κόσμος ἐν ἀρμονίᾳ; Ἐὰν ἡ μεγαλομαρτύρος καὶ πολυάθλος ἰδιαίτερα μου πατρίς Κρήτη εὐτυχῆσθαι τέλος νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν τε μαστιγῶν τυ-

ράνων αὐτῆς καὶ τῶν ἐπιβουλῶν καὶ ἀπληστῶν χριστιανικῶν τιμῶν λεγομένων Δυνάμεων, δὲν θὰ ἐπιτρέψωμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἀν ἔτι ὑπάρχωμεν, νὰ μετονομασθῶσι τὰ ἐν Σελίνῳ π. χ. ὀνόματα τῶν χωρίων Κακοδαί, Κοπετοῖ, ἄλλως τε Ἑλληνικώτατα ταῦτα, ἢ τὰ κατακτητικὰ Σαρακηνά, Σπανίκοι, Σπίνα καὶ ἄλλα, διότι ταῦτα ὑπομνήσκοντα τὰ κατ' αὐτὰ παθήματα καὶ τοὺς ἀτρότους ἀγῶνας τῶν πατέρων, θέλουσιν ἀνυψοῦν τὸ φρόνημα καὶ κεντρίξει καὶ ἐξίπτει τοὺς ἐπιγόνους αὐτῶν εἰς ἔργα, θυσίας καὶ αὐταπάρνησιν ἐράμιλλον, ἀναλογιζόμενοι διὰ τινῶν καὶ ποίων θυσίῶν τὸν αἵματόφυρτον καὶ δακρυόλυστον δένδρον τῆς ἐλευθερίας τέλος ἐβλάστησε καὶ εἰς ἀνάδρον μὴν ἀνήχη.

B. ΨΙΑΚΗΣ

ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΥΠΟΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Τὰ Sous-sols littéraires ἀποτελοῦσιν ἐν τῶν κυριωτάτων χαρακτηριστικῶν τῶν Παρισίων, τῆς τόσο ἐνθύμου, τόσο γελοῦσης, τόσο ἀκατάστατου τόσο φιλολογικῆς ταύτης μεγαλοπόλεως. Οἱ Παρισινοὶ, ἰδίᾳ ἡ νεολαία, εὐρίσκου ἄπειρα θέλητρα εἰς τὰ ὑπόγεια ταῦτα, εἰς δὲ ξένος ἀκριβῆς παρατηρητῆς, ἔχει πολλὰ νὰ διδάξῃ ἐκεῖ περὶ τοῦ γαλλικοῦ χαρακτῆρος, ἀρκεῖ νὰ θυσιάζῃ ἐνίοτε τὴν νυκτερινὴν αὐτοῦ ὕπνον. Διότι τὰ ὑπόγεια ταῦτα ἀνοίγωσι τὰς ὁπὰς αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον περὶ τὴν 11ν ἢ τὸ μεσονύκτιον, ὅποτε οἱ ἀκόρεστοί τῆς διασκεδᾶσεως νέοι ἐξερχόμενοι τῆς συναυλίας, ἡ τοῦ θεάτρου ἡ τοῦ καφενεῖου κατέρχονται ἐκεῖσε ὅπως ἀκούσωσιν ἀκόμη ἐν ἄμαζ, εἰπωσιν μίαν εὐφροσύνην ἀνοήσιαν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κηπιού καὶ τοῦ ζυθοῦ τριβῶσιν ἐπὶ τῆς πρώτης τυχούσης γενομένης ἐξόφθητος. Μένωσι δὲ ἀνοικτὰ μέχρι τῆς δευτέρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅποτε κλείουσιν ἅπαντα τὰ διασκεδαστικὰ κέντρα τῶν Παρισίων, ἐκτός προνομιούχων τινῶν καφενεῖων ἐπὶ τῶν μεγάλων βουλεβάρτων ἐνθα οἱ παραλυμένοι καθ' ὅλην τὴν νύκτα πίνουσι καὶ τρώγουσι κραιπαλοῦντες μέχρι τῆς πρωίας...

Τὰ sous-sols littéraires εἶνε ὑπόγεια καφενεῖα ἢ concerts ἄτινα διευθύνονται, ὑπὸ τινος ἀοιδοῦ καὶ ὠν τὸ προσωπικὸν εἶνε αὐτοὶ οἱ θαυμάσιος, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον φοιτηταί. Εἰς τὴν *Laurier survolé* τὸ γνωστότερον ἐκ τούτων εἶνε τὸ διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Chopinette, λαβόντος τὸ ὄνομα ἐκ τῶν πολλῶν chopines (ἡμίλιτρον ζύθου) ἅς κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν κενώνει εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτοῦ στόμα! Εἶνε νέος, εἶδος *coussaabaki*, μὲ πυκνὴν ξανθὴν κόμην, μὲ πετώμενον λαίμοδετον προσηρμοσμένον ἐπὶ ἐρυθροῦ ἐκ φλανέλλας ὑποκαμίσου, μὲ ἐν μεδιᾶμα διὰ πάντα προσερχόμενον εἰς τὰ χεῖλη καὶ μὲ φωνὴν μαλακὴν καὶ ὑπόκωφον. Ἦ εἰσοδος εἶνε ἐλευθερία εἰς πάντα, τὸ καφενεῖον δὲ ἀνταμειβεταί ἐκ τῆς καταναλώσεως τῶν ποτῶν. Ὁ Chopinette, εἰς δὲν

πάντες οἱ θαυμάσιοι προθυμοποιῶνται νὰ προσφέρωσιν ἐν ποτήριον ζύθου, καὶ ὅστις εἶνε δημοτικώτατος μεταξὺ τῶν φοιτητῶν, καθήμενος πρὸ κλειδοκουμβάλου ἢ περιπατῶν ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης, εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὀποιᾶς ἐπιθλίπει ἀστυνομικὸς κλητῆρ, ψάλλει χειροκροτούμενος τὰ ἄσματα τῆς ἡμέρας μεθ' ὃ δίδει τὸν λόγον κατὰ σειράν εἰς τοὺς ἐρασιτέχνους θαυμάσιος, οἵτινες ἀπαγγέλλουσι στίχους ἰδικούς τῶν ἢ μὴ, ψάλλουσι διάφορα ἄσματα καὶ λέγουσι μερικὰς εὐφροσύνας ἢ ἀνοήσιαι. Πανταχοῦ ἀκούεται ὁ γέλως καὶ δὲ γυναῖκες συγκρούουσι τὰ ποτήρια μετὰ τῶν παρακαθημένων ἐνίοτε συνάπτονται μεταξὺ τῶν θαυμάσιων καὶ τῶν ἐρασιτεχνῶν ζωηροὶ διάλογοι νοστιμώτατοι, ἀλλὰ πολὺ σκανδαλώδεις.

Τὰ περισσότερα ὁμως τῶν φιλολογικῶν τούτων κέντρων κένται πέραν τῶν μεγάλων βουλεβάρτων, εἰς τὴν Μονμάρτην, τὸ σπουδαιότερον σημεῖον τῶν ἀκατάστατων Παρισίων τὸ κέντρον τῶν ἀσήμεων γυναικῶν, τῶν ἀσήμεων χορῶν καὶ συναυλιῶν, τῶν μικρῶν θεατρῶν καὶ κλπ. Εἰς τινὰ τῶν θεάτρων τούτων τοσοῦτον σκανδαλώδεις ἀπέβησαν τελευταίως αἱ παραστάσεις, ὥστε ἡ ἀστυνομία ἠναγκάσθη νὰ ἐπέμβῃ καὶ κλείσωσι τὰς πύλας νὰ εἰσαγάγῃ εἰς δίκην τοὺς διευθυντὰς αὐτῶν. Ἄλλ' εἰς τὴν Μονμάρτην τὰ ὑπόγεια ταῦτα διαφέρουσιν ὀλίγον τῶν τῆς Ἀπτικῆς συνοικίας, διότι λαμβάνουσιν εἰς αὐτὰ μέρος καὶ αἰδοὶ πληρωγόμενοι. Σπουδαιότερα ἐξ αὐτῶν εἶνε τὸ Cabaret du mirilton (καπηλεῖον τοῦ αὐλοῦ) καὶ τὸ Chat noir (ὁ μαῦρος γάτος), ἅτινα ὁμως δὲν εἶνε ὑπόγεια, ἀλλ' ὑπάγουσι εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν φιλολογικῶν ὑπογείων. Τὸ Cabaret du mirilton εἶνε μικρὰ αἰθουσα ἰδιοτρόπως κεκοσμημένη ὡς πολλὰ τοιοῦτου εἶδους κέντρα ἐν Παρισίοις; ὑλογραφίαι τῶν παραδοξότερων ἱερογραφήματων, εἰκόνες διαφόρων εἰδῶν, σύμβολα ἀκατάληπτα εἰς ἀνὴρ φέρων κέρατα, διάφορα ἄλλα κερασφόρα ζῶα ἐπὶ τῶν τοίχων, γυναῖκες εἰς σκανδαλώδεις στάσεις κλπ. ὑπάνω ὄλων ὁ καλῶν ἀυλός, τὸ σύμβολον τοῦ καταστήματος, οὗτινος ὁ ἦχος συνηθίς διακρίνει τὸ ἄσμα τῶν φηιδῶν. Ἵνα εἰσελθῇ τις δέον νὰ περιμενῇ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ὅπως κενωθῇ θέσις τις, τόσο μεγάλη εἶνε ἡ συρροή· οἱ εἰσέρχόμενοι γίνονται δεκτοὶ ὑφ' ὄλων τῶν θαυμάσιων διὰ χαροποιῶν ἄσματων, οἱ δὲ ἐξερχόμενοι δι' ὕψρου! Ὁ διευθυντής, ὁ γνωστός καθ' ὄλους τοὺς Παρισίους Bruand, φέρει μεσαιωνικὴν περίπου περιβολὴν, ὑψηλὰ ἐκ μαροκίνου ὑποδήματα, ἐνδυμασίαν ἐκ βελούδου μαύρου, ὑποκάμισον ἐξ ἐρυθρὰς φλανέλλας μετὰ πλατέως λαίμοδέτου καὶ κόμην μακράν. Ψάλλει ἢ ἀπαγγέλλει ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς σιγῆς, ἐνθ' ὁ βοηθὸς αὐτοῦ περιφέρει τὸν δίσκον πρὸς συλλογὴν δεκαπῶν.

Τὸ Chat noir εἶνε ὄλων ἄλλου εἶδους, μοναδικὸν δὲ κατάστημα καθ' ὄλους τοὺς Παρισίους. Εἶνε μικρὰ αἰθουσα ἄνωθεν καφενεῖου ἔχοντος ὡς σύμβολον ὑπερμεγέθη μαῦρον γάτον. Αἱ παραδοξότεραι εἰκόνες καὶ τοιχογραφίαι περικοσμοῦσιν αὐτὸ παντοῦ δὲ διακρίνει τις παραστάσεις μαύρων γαλιῶν.

Ἡ εἰσοδος εἶνε ἀπὸ 5—20 φρ. ἀναλόγως τῆς ἡμέρας ἢ τῆς θέσεως εἰς αὐτὸ συχνά ζεὶ ὁ κομψὸς κόσμος τῶν ἐλαφρῶν Παρισίων ἐν ἐπιμελημένῃ περιβολῇ. Οἱ ἐνταῦθα ψάλλοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες εἶνε οἱ καλλίτεροι τῶν ἐλαφρῶν παρισίων ποιητῶν, ἀν ἐντεῦθεν τὰ ἄσματα ἠχοῦσι καθ' ὄλους τοὺς Παρισίους καὶ μετ' ὀλίγον καθ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν. Καὶ ἀκούονται ἄσματα διαφόρων ἑμπνεύσεων καὶ διαφόρου εἶδους ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον πρωτότυπα ἀπαγγελλόμενα ὑπὸ τῶν ἰδίων ποιητῶν κυρίως τινὲς ἄδουσιν ἢ παίζουσιν ἐπὶ τοῦ κλειδοκουμβάλου μεθ' ὃ ἄρχεται ἢ διὰ τῶν κινεζικῶν λεγομένων ομιβρῶν (ombres chinoises) φαινομένων διὰ τῆς προβολῆς τοῦ φωτός ὅπισθεν λευκῆς ἀσινδῶνος διακοσμηθῆσης τῶν διαφόρων προσωποποιήτων τῶν Παρισίων. Τὸ ὄνομα τοῦ

Ἑλλήνου Jean Moreas ἀκούεται συχνάκις ἐνταῦθα, ἢ δὲ σκιά αὐτοῦ φαίνεται ἐπίσης ἐπὶ τῆς σινδῶνος. Ἦ ἐσπέρα τελείωνε διὰ τινος κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον κωμικῆς παραστάσεως τῆς δικῆς τῆς Φρύνης, ἢν ὅπως ῆσται ὁ Ὑπερίδης. Ἦ ὦρα ἐταίρα ὁμοιάζει πρὸς παρισίνην κοκκάρι. Ὁ μέγας δικηγόρος λαμβάνει ὡς ἀνταμοιβὴν τῆς ὑπερασπιστικῆς τοῦ ὀλίγον στιγμῶν ἱδικιτέραν συνέντευξιν... — τὸ μικρὸν παραπέτασμα τῆς σκηνῆς καταπίπτει χάριν τῆς δημοσίας ἠθικῆς! — καὶ πρὸ τοῦ δικαστηρίου χωρὶς οὐδὲ λείβει νὰ προφέρῃ ἀποκαλύπτει γυμνὴν τὴν ὦραιαν ἐταίραν πρὸ τῶν ἐκπλήκτων δικαστῶν, οἵτινες καὶ ἀθροῦσιν αὐτὴν.

Τὸ Chat noir εἶνε τὸ κέντρον τῆς ἐλαφρῆς γαλλικῆς ποιήσεως ἢ φιλολογίας, οὗ οἱ ποιηταὶ πλανῶνται μεταξὺ τῶν réalistes

καὶ τῶν décadants, τῶν δύο τούτων γαλλικῶν σχολῶν τοῦ fin de siècle. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν réalistes Ζολὰ χειρίζεται τὸν δαιμόνιον καὶ πλήρη περιγραφικῆς δυνάμεως κάλαμόν του εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἑλλῶν τῆς κοινωνίας· οἱ décadants δὲ ὀκνοῦσι νὰ περιγράψωσι καὶ τὰ ἀναιδέστερα ἀντικείμενα. Ἦ μυθιστορία κατῆχησε πορνογραφία καὶ τὸ ἐλαφρὸν θέατρον δώκει τὸ σοβαρὸν. Οἱ λαμποῦ χρόνοι τῆς κλασικῆς Γαλλικῆς φιλολογίας φαίνονται οὕτω παρερχόμενοι, οἱ φιλοπάτριδες δὲ Γάλλοι θλίβονται, ὅτι ξένοι φιλόλογοι ἤρξαντο ὑποσκελίζουσαι τὴν Γαλλικὴν. Τὰ πλείστα τῶν Ἀγγλικῶν μυθιστορημάτων δύνανται ἀρόθως νὰ ἀναγνεσθῶσι καὶ ὑπὸ δεκαπενταετίδος παρθένου.

Παρίσιος. Γ. Σ. ΦΡΑΓΚΟΓΑΝΗΣ

ΦΤΩΧΟΥ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

*Περνοῦσα ἀπὸ παράμερο τῆς γειτονίας μου δρόμο.
Κ' εἶδα ἐρημέτρια μικρή, πῶς σαγριτὸν ὄρω
Ἐξήρα νὰ γλυτοτῆ καὶ νὰ τὸ σπάξῃ...
Γιὰ δὲ τὴν, δὲ τὴν πῶς ἀναστενάξει!
Καὶ χύνουν τόσα δάκρυα τῆς ἐρημῆς τὰ μάτια
Ὅσα εἶχε γίρει τὸ σαγριτὸν κομμάτι.
Ἄπῳ ἀν πάη εἰς τὸ σπιτι, ἀδεία, δίχως τὸ σαγριτὸν τῆς
θὰ τὴν δειροῦν, θὰ τὴν διώξουν οἱ ἀσέβεις οἱ σκληροὶ τῆς.*

*Τυφλὸς ζητιᾶνος πῶςσε πῶς ἀκουμισμέτος,
Τυφλὸς, ὅπου δὲν εἶλεπε . . . μόνο ἀκούγε ὁ καθήμετος,
Τὰ χεῖρα του πρὸς τὴ φωτὴ ἀπλόγαι,
Καὶ ψάχνοντας εἰς τὴ μικρὴ σιμόβει,
Σκόψετε, γιατίλαστε τὰ Ἄγρια περνοῦσε,
Ὅταν φτωχὸς ζητιᾶνος εἰλεοῦνε.
Τὸ τρεμουλιαστό του χέρι τὸ σακκούλι του ἀδειάζει
Κί' ὅ,τι λίγα εἶχε μέσα εἰς τὸ χέρι τῆς τὰ βάζει.*

*Οἱ περστικοὶ, φωτοῦσα γιατί κλαίει
Κί' ἡ φτωχὴ μικρὴ με δάκρυα ἀπαντάει
Καθεὸς πολὺ ἐπένεσε ἡ καρδιά του
Καὶ καθένας πᾶει . . . πᾶσει ὅτῃ δουλεύει του.*

*Πᾶει ὁ ζητιᾶνος μ' ἀδειανὸ σακκούλι,
Πᾶει ἡ μικροῦλα με σαγριτὸν καινούργιο
Ἄρχοντα μεγάλε, πῶσα θὰ ἐξοιάσε
Τὸ φτωχὸ μου γέρο στὰ καλά τὰ γθᾶσε;*

RIDER HAGGARD
EΚΕΙΝΗ
(ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται)
Μυθιστορία
(Συνέχεια)

— Σκέφθητι καλῶς, ὦ Χόλλου, διότι ἡ ἰσχύς καὶ τὸ κάλλος καὶ ἡ ἀθανασία εἶνε ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ.

— Καὶ τί εἶνε ταῦτα, ἅτινα ἐπιθυμεῖ ὁ ἄνθρωπος; Δὲν εἶνε πομφόλυγες; Μήπως ἡ φιλοδοξία δὲν εἶνε ὑπερμεγέθης κλίμαξ, ἧς τὴν κορυφὴν ποτὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν κατορθώνει νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ θανάτου του; Τὸ ὕψος φέρει εἰς ὕψος καὶ δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τῶν βαθυβυθῶν τῆς σταθμῆς ἀναπαύσεως. Μὴ ὁ πλοῦτος δὲν ἐπιφέρει τὸν κόρον καὶ δὲν καθίσταται πλεόν ἄνικανος νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν νὰ τέρψῃ ἢ ν' ἀγοράσῃ τοῦλάχιστον μίας ὄρας γαλήνην τοῦ πνεύματος; Μήπως ὑπάρχει τέρας τι εἰς τὴν σοφίαν, ὅπερ νὰ δυνάμεθα νὰ ἐπιζώμεν ὅτι θὰ φθάσωμεν; Μήπως ὅσα περισσότερα μαθηθῶμεν δὲν καταλήγομεν εἰς τὴν ἀρβυλωτικὴν γνῶσιν τῆς ἀμαθείας μας; Ἐὰν εἴσωμεν δέκα χιλιάδας ἐστὶν θὰ ἠδυνάμεθα ἄραγε νὰ ἀνακαλύψωμεν τὰ μυστήρια τῶν ἡλίων καὶ τῶν

ἐκτάσεων πέραν τῶν ἡλίων καὶ τῆς χειρὸς ἧτις ἐκρέμασε τοὺς ἀστέρας εἰς τὸν θόλον; Δὲν θὰ ἀπέβαινε ἡ σοφία μας, οὕτω καταβρωσάμεθα ἡμᾶς αὐτούς, πᾶσα φέρουσα ἡμέρα τῆ ἡμέρα τὴν συναίσθησίν μας εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ κενοῦ πόθου τῆς ψυχῆς μας; Δὲν θὰ ἀπέβαινε ἡ σοφία μας ὡς τις μικρὰ λυχνία ἐντὸς τῶν πέραν ἀχανῶν σπηλαίων, ἧτις καίτοι φωτοδόλος εἰς οὐδὲν ἄλλο χρησιμεῖ ἢ εἰς τὸ νὰ καταδείξῃ τὴν περίεβαν σκοτίαν; Ἐκτός δὲ τούτων τί ἄλλο δύναμεθα νὰ κερδίσωμεν διὰ τῆς μακροβιότητος;

— Ὅχι, Χόλλου μου, εἶνε ὁ ἔρωσ ὅστις καλλύνει τὰ πάντα, καὶ ἐμπνέει θεότητα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κόριν ἐφ' ἧς βαίνομεν. Μετὰ τοῦ ἔρωτος θὰ ἐξακολουθῇ ὁ βίος νὰ παρέρχεται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος φαιδρυνόμενος ὑπ' αὐτοῦ ὡς ὑπὸ μεγάλης τινος μουσικῆς, ἔχουσιν τὴν δύναμιν νὰ κρατῇ τὴν καρδίαν τοῦ ἀκρωμένου κραιμαίνην ἀπὸ τῶν περιγῶν αὐτοῦ ὑψηλὰ ἀνωθεν τοῦ αἰσχους καὶ τῆς ἀνοίας τῆς γῆς.

— Ἄν δὲ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτος μας ἀποδείχθῃ κατάλληλον μόνον ἵνα μᾶς δηλητηριάσῃ, ἢ ἀν ἐρώμεθα εἰς μάτην; Τί τότε, ὦ Ἄισᾶ; Πρέπει τότε νὰ γαρῶνται τὰς θλίψεις του ἐπὶ λίθου ἐν ᾧ δύναται νὰ τὰς γράψῃ μόνον ἐπὶ τοῦ ὕδατος; Ὅχι, θὰ ζῶω τὸν φυσικὸν μου βίον, θὰ γηράσω

μετὰ τῆς γενεᾶς μου καὶ θ' ἀποθάνω ἵνα λησμονηθῶ. Διότι ἐγὼ γινώσκω ἄλλην ἀθανασίαν ἐνώπιον τῆς ὀπίσθας, ἢ μικρὰ παρᾶ τῆς ἀθανασίας ἡμᾶς αὐτοῦς, πᾶσα φέρουσα εἶνε ὡς τὸ μήκος σπιθαμῆς ἐνώπιον τῶν ἐκτάσεων τοῦ σύμπαντος. Σημείωσε δὲ ὅτι ἡ ἀθανασία ἦν προσδοκῶν, καὶ ἦν ἡ θρησκεία μου μοι ὑπόσχεται, ὅτι εἶνε ἐλευθέρων τῶν δεσμῶν οἵτινες ὑποδουλοῦσιν, ἐπὶ γῆς, τὸ πνεῦμά μου. Ἐφ' ὅσον ὑρίσκαται ἡ σὰρξ, ἡ θλίψις καὶ τὰ κακὰ καὶ τὰ κέντρα τοῦ σκορπιοῦ τοῦ ἀμαρτήματος θὰ ὑφίστανται ἐπίσης. Ἄλλ' ὅταν ἡ σὰρξ καταπέσῃ ἐξ ἡμῶν τότε τὸ πνεῦμα θὰ ἀναλάβῃ περιβεβλημένον τὴν διαύγειαν τοῦ αἰωνίου ἀγαθοῦ καὶ θὰ τρέφεται δι' αἰθέρος σκέψαν τῶν ποσειδῶν, ὥστε οἱ ὑψηλότεροι πόθοι τοῦ ἀνδρὸς καὶ αἱ ἀγνόταται εὐχαί τῆς παρθένου θὰ ἀποδοῦσιν καθ' ὑπερβολὴν γῆνια πράγματα δι' αὐτό.

— Ἀποβλέπει ὑψηλὰ, εἶπεν ἡ Ἄισᾶ, μειδῶσα, καὶ ἐκφράζεσθαι καθαρὰ ὡς ἀλπιγῆς ἀνευ ἀβεβαίου ἦχου. Καὶ ὅμως μολὶς πρὸ τινος εἶχες ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ ἀγνώστου τὸ ὅποσον ὁ πέλος τοῦ θανάτου μᾶς ἀποκρύπτει. Ἄλλ' ἴσως σὺ βλέπεις διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πίστεις, θεωρῶν τὸν λαμπρὸν αὐτὸν βίον τοῦ μέλλοντος, ὃν πιστεύεις, διὰ τῶν πολυχρόνυ πρίσματος τῆς φαντασίας σου. Παράδοξοι εἶνε αἱ εἰκόνες τοῦ

μελλοντος, ως ο άνθρωπος δύναται να ζωγραφίσει δια του χρωστήρος της πίστεως, άλλ' είνε πολύ παραδοξώτερον ότι ουδέμια εξ αυτών ομοιάζει την άλλην! Ήδυνάμην να σοι είπω τό διατί... Αλλά πρός τί; Δια τί ν' αφαιρέσω τό θύρμα από τό νήπιον; Ήλπίω δε ότι όταν αρχίσεις να αισθάνεσαι τό γήρας επερχόμενον μέ τάς ασθένειάς σου και επιφέρω καταστροφήν εις τόν εγκέφαλον σου δεν θα μετανοήσῃς, διότι δεν είδέχθης τό υπέρτατον δῶρον ὄπερ ήθέλησα να σοι προσφέρω. Αλλ' οὕτως ήτο πάντοτε ο άνθρωπος, ουδέποτε ευχαριστείται εις ο, τι δύναται ν' αποκτήσῃ. Αν τῷ παρουσιασθῇ λυχνία ίνα δι' αὐτῆς φωτίσῃ τήν περί αὐτόν ἄγλυν, τήν θραύει διότι δεν φέγγει ὡς ἀστήρ! Η ευδαιμονία βαδίζει πάντοτε ἐν βῆμα πρό αὐτοῦ ὡς τὰ φῶτα τῶν ἑλῶν και προσπαθεῖ να συλλάβῃ αὐτήν και προσπαθεῖ να καταβιάσῃ τὸν ἀστὲρα εκ τοῦ οὐρανοῦ. Η καλλονή δεν τῷ ἀρκεῖ, διότι είδε που χειλὴ ἡδύτερον μειδιῶντα και ἡ ὑγεία δεν τὸν ευχαριστεῖ, διότι ἄλλαι δύνανται ευκόλως να τὸν καταβάλλωσι. Και ἡ φῆμη είνε μηδέν διότι ὑπῆρξαν μεγαλείτεροι αὐτοῦ ἄνθρωποι εις τὸν κόσμον. Σὺ είπας ταῦτα και στρέφω τάς λέξεις σου κατά σοῦ τοῦ ἰδίου. Λοιπὸν οὐ φαντάζεσαι τί δύνασαι να συλλάβῃς τὸν ἀστὲρα. Δεν πιστεύω να τό κατορθώσῃς, Χάλλυ μου, και νομίζω ότι είσαι πολύ βλαβ' ὅτι απορρίπθῃς τήν λυχνίαν. Δεν ἀπῆντησα, διότι δεν ἡδυνάμην, και μάλιστα ἔνοιπιν τοῦ Λέοντος, να τῇ είπω, ότι ἀφ' ὅτου τήν είδον δεν ἡδυνάμην πλέον να τήν λησμονήσω και συνεπῶς δεν ἐπεθύμουν να μηκύνω βίον μεστὸν τῆς πικρίας τοῦ μη ικανοποιηθῆτος ἐρωτῆτός μου.

Και τώρα, Καλλικράτη μου, είπέ μου πῶς συνείθε να ἔλθῃς να με ζητήσῃς ἐνταῦθα; Οὐδέποτε μοι είπας τοῦτο, ἀλλά σὺ δεν ομιλεῖς πολύ. Οὕτω παρακληθεὶς ο Λέων τῇ διηγήθη τά περι τοῦ θαυμαστοῦ κιβωτίου και τῆς ἐν αὐτῷ κεράμου τῆς φερουσῆς τήν γραφὴν τῆς Ἀμενάρτας. Η Αἰσά ήραξθη μετὰ προσοχῆς ὄταν δ' ἑτελέωσεν ο Λέων ἐστράφη πρός με και μοι είπε:

Δεν σοι είπον ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν ὠμιλοῦμεν περί αγαθοῦ και κακοῦ ότι ἐνόησε εκ κακοῦ ἀπορρίει αγαθὸν και εξ αγαθοῦ κακόν; Οτι ἐκεῖνοι, οἱτινες σπειροῦσι δεν γνωρίζουσι τί θα συγγίωσι και ἐκεῖνοι, οἱτινες πλῆττουσι, δεν γινώσκουσι ποῦ θα πέσῃ τό κτύπημα; Παρατήρησον λοιπὸν αὐτὴ ἡ Αμενάρτα ο βασιλικὸς οὗτος γόνος τοῦ Νεῖλου, ἧτις μ' ἐμίσει και ἦν ἐγὼ μισῶ εἰσέτι, ὑπῆρξε τό μέσον ίνα ἔλθῃ εις τάς ἀγκάλας μου ὀ έραστῆς τῆς. Δι' ἐκείνην τὸν θθανάτωσα, ἀλλ' ἡδη δι' ἐκείνης μου ἐπαγέρχεται! Εκείνη ἐπεθύμει να με βλάψῃ και μοι ἔκαμε τόσον καλὸν ὄσον οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὦ Χάλλυ! Οὕτως, ἐξηκολούθησε λέγουσα μετὰ τινὰ παῦσαν, παρήγγειλεν εις τὸν υἱὸν τῆς να ἐκδικηθῇ ἐπ' ἐμοῦ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του. Λοιπὸν, Καλλικράτη μου, σὺ είσαι ο υἱὸς και σὺ είσαι ὁ πατὴρ θέλεις να ἐκδικηθῆς; Ταῦτα δε λέγουσα ἔγονυπέτησε και ἠνέωξε τό ἐλεφαντίνον στηθός τῆς.

— Ίδε, ἐξηκολούθησεν, ἐνταῦθα πάλλι η καρδιά μου και ἐκεῖ παρὰ τό πλευρόν σου ὑπάρχει ἐγγχειρίδιον βαρὺ και μακρὸν και ὄξυ και καταλλήλων ίνα σφάξῃ τήν ἀμαρτήσαν γυναῖκα. Λάβε το και ἐκδικήθητι σαιυτόν. Κτύπησον, ἀλλά κτύπησον ἐπὶ τῆς καρδίας Καλλικράτη μου ίνα ικανοποιηθῇς και ίνα ζῆσῃς ευδαιμων ἐν τῷ κόσμῳ διότι ἐξεπλήρωσας τήν ἐντολήν ἣν ἔλαβες. Τὴν ἐθεώρησον, εἶτα δε ἐκτείνας τὸν βραχίονα τήν ἤγειρεν εκ τοῦ ἰδαφους.

— Ήγέρθητι Αἰσά, είπε μελαγχολικῶς. Σὺ καλῶς γινώσκεις ότι δεν δύναμαι να θανατώσω σε. Δεν δύναμαι οὔτε χάριν ἐκείνης ἣν σὺ θθανάτωσας τήν παρελθούσαν ἐσπῆραν. Είμαι ὑπὸ τό κράτος σου και είμαι δούλός σου! Πῶς δύναμαι να σε φονεύσω; θα ἐφόνευον κάλλιον ἐμαυτόν!

— Σχεδὸν ἀρχίζεις να μ' αγαπᾶς, ἀπήντησεν ἐκείνη μειδιῶσα. Αλλ' εἰπέ μου ὀλίγα περί τοῦ λαοῦ εις ὃν ἀνήκεις. Εἶνε μέγας λαός, δεν είνε; Κέκμηται αυτοκρατορίαν ἰσπν με τήν τῆς Ρώμης. Βεβαίως θα ἐπιθυμῆς να ἐπανέλθῃς μετὰ τῶν ὀμοεθνῶν σου, ἐγὼ δε δεν ἐπιθυμῶ να σε κρατήσω ἐντός τῶν σπηλαιῶν τούτων τοῦ Κῶρ. Ὅταν γίνης ὀμοῖός μου κατά τήν φύσιν θα ἔυρω ὄδον ίνα ἐπανέλθωμεν εις τήν Ἀγγλίαν σου και να ζῶσωμεν ἐν αὐτῇ ὡς μᾶς ἀρμόζει. Ἐπὶ δύο χιλιάδες ἔτη περιμένα ίνα ἰδῶ τήν εὐτυχὴ ταύτην στιγμήν ἐρχομένην και ἡδη ἡ καρδιά μου ἀνασκιρτᾶ ὡς καρδιά βρέφους περιμένουτος τήν ἀνατολήν τῆς ἡμέρας ἐορτῆς. Σὺ θα κυριαρχῆσῃς ἐπὶ τῆς Ἀγγλίας!

— Αλλ' ἔχομεν βασιλίσσαν ἐπὶ τοῦ παρόντος, διεκοφέν ο Λέων ἐσπευσμένως.

— Δεν σημαίνει, δεν σημαίνει, δυνάμεθα να τήν ἐκθρονίσωμεν.

Ἐπὶ τούτῳ ἐβλόμεν ἀμφοτέροι κραυγὴν ἀπογοητεύσεως και ἐθνώσωμεν ότι θα ἐπρωτιμώμεν ν' ἀνατρέψωμεν μᾶλλον τοὺς ἑαυτούς μας.

— Ἴδου ἀλλόκοτον τῶνόντι πράγμα! εἶπεν ἡ Αἰσά ἐκπληκτος. Βασίλισσα ἦν ἀγαπᾶ ὁ λαός τῆς! Ἀναμφιβόλως ὁ κόσμος πρέπει να ἤλλαξεν ἀφ' ὅτου ἀπεσύρθη ἐνταῦθα εἰς τό Κῶρ.

Προσεπαθήσαμεν να τῇ ἐξηγήσωμεν ότι ὄχι τῶν λαῶν ἀλλά τῶν μοναρχῶν οἱ χαρκτηρες εἰχον ἀλλάξει και ότι ἡ βασιλίσσα, ἧς ὑπῆκοι εἴμεθα ήτο τό σπιτότερον και προσφιλέτερον πρόσωπον ἐν ὀλοκληρῶ τῷ κράτει μας. Ἐπίσης τῇ ἐξηγήσαμεν ότι ἐν τῇ χώρᾳ μας ἡ ἐξουσία ὑπάρχει εις τάς χεῖρας τοῦ λαοῦ και ότι δικαιοῦμεθα ἀπαντες ὑπ' αὐτοῦ.

— Αἱ! είπε, εἶνε δημοκρατία... ἄρα τυραννία βεβαίως! Πρό πολλοῦ ἔμαθον ότι αἱ δημοκρατίαι μη ἔχουσι ἰδιὰν και διακεκριμένην θέσιν ἠγῆρουσιν ἐπὶ τέλους τυραννον και τὸν προσκυνουσι.

— Τοῦτο εἶνε ἀληθές, ἀπεκρίθη, διότι ἔχομεν τοὺς τυραννίσκους μας.

— Τοτε, ὑπέλαθεν ἐκείνη, δυνάμεθα να καταστρέψωμεν τοὺς τυράννους τούτους και ὁ Καλλικράτης θα κυβερνήσῃ τήν χώραν.

Ἐπὶ τούτῳ ἐπληροφόρησα τήν Αἰσάν ότι τό θανατῶνειν ἄνθρώπους ἐν Ἀγγλίᾳ δεν

εἶνε πράγμα εὐάρεστον εις οὐδένα και ὅτι συνείπει του θα ήτο βεβαίως τό ἱκρίωμα. — Ὁ νόμος, ἐκάχχασεν, ὀνόμος! Αλλά δεν ἐνόησας εἰσέτι ότι ἐγὼ εἶμαι ἀνωτέρα παντός νόμου και ὅτι τοιούτος θα γίνη και ὁ Καλλικράτης; Οἱ νόμοι θα είνε δι' ἡμᾶς ὡς ὁ ἄνεμος δια τὰ ὄρη. Ὁ ἄνεμος κάμπει τὰ ὄρη ἡ τὰ ὄρη τὸν ἄνεμον; Αλλ' ἡδη, σᾶς παρακαλῶ, προσέθηκην ἀφετὴ με μόνην ίνα παρασκευασθῶ δια τήν πορείαν μας. Παρασκευασθῆτε και ὅμεις μετὰ τοῦ ὑπρέτευ σας ἀλλά φροντίσατε μη λάβητε πολλὰ πράγματα μεθ' ὑμῶν διότι ἡ πορεία μας δεν θα διαρκῆσῃ πλέον τῶν τριῶν ἡμερῶν. Μεθ' ὅ θα ἐξέυρω τό μέσον ίνα ἀποχαριτησωμεν δια παντός τὰ σπήλαια ταῦτα τοῦ Κῶρ. Σᾶς βεβαίω... Ἀσπασθητι τήν χεῖρά μου.

Ἀπήλθομεν ὡς μᾶς είχε διατάξει ἀλλ' ἡ διάνοιά μου ἐδασανίζετο ὑπὸ τῆς ιδίας τοῦ τί ἐμέλλε να συμβῆ ἂν ἡ Αἰσά τῶνόντι κατόρθωθαι να μετὰβῇ εἰς Ἀγγλίαν. Ἐγνώρισον τήν ἰσχύν τῆς και δεν ἀμφέβαλον ότι θα τήν ἐξήσκη. Ἰσως ἡδυνάμεθα να συκρατήσωμεν αὐτήν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀλλά τό υπερήφανον πνεῦμά τῆς θα ἀπέβαλε τοὺς δεσμούς μας και θα ἐξεδικετο δια τὸν μονήρη βίον, ὃν ἠναγκάσθη να διέλθῃ ἐπὶ τοσούτους ἑνιαυτούς. Δεν ήτο δυνατόν να ἀποθάγη, και καθ' ὄσον νομίζω δεν ήτο δυνατόν να τὴν φονεύσωσιν, ὥστε τίς θα ἡδύνατο να τὴν ἐμποδίσῃ να ἐκτελέσῃ τοὺς σκοπούς τῆς; Καίτοι δε δεν ἀμφέβαλον ότι θ' ἀπακαθίστα τό κράτος μας τό ευδαιμονέστατον ἐπὶ γῆς και τό ἰσχυρότερον, ἦμην πεπεισμένοι ότι τοῦτο θα ἔστοιχιζε χερμάτους αἱμάτων. Τό πράγμα μοι ἐνεποίει τήν ἐντύπωσιν ὀ εἶρου' και ἐν τούτοις, ήτο ἀληθέστατον ἐντός δ' ὀλίγου ὀλοκληρῶς ὁ κόσμος ἐμέλλε να τό γνωρίσῃ. Ἀφ' οὔ ἐσκήφην εἰσέτι ἐπὶ τινὰ χρόνον ἤρπασα να πειθῶμαι ότι τό θαυμάσιον τοῦτο πλάσμα, ὄπερ τό πάθος ἐκράτησεν ἐπὶ τοσούτον χρόνον ἀλυσιδετον και τό ὀποῖον διετελεσε σχετικῶς ἀβλαβές, ἰσως ήτο τό ὄργανον δι' οὗ ἡ θεσία πρόνοια ἐσκόπει ν' ἀλλάξῃ τά τοῦ κόσμου τούτου ἐπὶ τά βελτίω.

(Ἔπειτα συνεχεται)

ΨΗΦΙΑΔΩΤΟΝ

Εἴμεθα πρός τήν ἐλπίδα ὅτι οἱ κύνες πρός ἡμᾶς ἀπατᾶ ἡμᾶς και τήν λατρεύομεν. Τοὺς θέρομεν και μᾶς λείχουσι τάς χεῖρας.

Με.
Οἱ ἀπαισιόδοχοι εἶνε εὐτυχεῖς ἄνθρωποι. Πόσην χάραν θα αἰσθάνονται δυνάμενοι ν' ἀποδείξωσιν, ότι χαρὰ δεν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ!

Με.
Οἱ πλείστοι τῶν μεγάλων συγγραφήων Ἀχαιῶν εἶνε ὄμοιοι πρός τὸν Ἀχιλλέα... κατά τήν πτέραν.

Με.
Ἡ μεγαλύτερα μου θλίψις ήτο ἡ τελευταία.

1. Σημ. Ἐκδότου. Πάντοτε ἐπίστευσα ότι ἡ Αἰσά δεν ήτο δυνατόν να θανατωθῇ. Και εἶνε μὲν ἀληθές ότι εἶπε προτίεινε εις τὸν Λέοντα να τήν φονεύσῃ ἀλλὰ τοῦτο ἰσως ἐπρεσιν ἦνα τὸν δοκιμάσῃ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἑθνικοῦ ὀσολού, προέτανε και ἐγένετο δεκτὸν να ναυπηγηθῇ ἐν Ἐλλάδι νέον πολεμικὸν πλοῖον. — Ὁ Μ. δούξ Παῦλος ἀφίκετο και διαμείνει ἐν Ἀθῆναις φιλοξενουόμενος ἐν τοῖς ἀνακτόροις. — Ἰσχυροτάτη δόνησις εἰσμου ἐγένετο ἐν Λαρίσση τήν παρελθούσαν Τρίτην. — Γενομένης τῆς ἐκκουβεύσεως τοῦ λαχείου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἐξήχθησαν οἱ ἐπόμενοι ἀριθμοί: 82,472, 62,373, 29,496, 91,957, 149,769, 171,041, 49,408, και 179,863. Ὁ πρῶτος κερδίζει 100,000 δρ. Ὁ β' 10,000, οἱ δύο ἐπόμενοι ἀνά δρ. 2,500 και οἱ λοιποὶ ἀνά χιλίας.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ὁ Κεδίβης Μεχμέτ Τεφρὶκ τῆς Αἰγύπτου ἀπέβωσαν εκ διπλῆς πνευμονίας. — Ὁ ὑπουργός τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Βουλγαρίας διεβεδαιώσεν, ότι θ' ἀναγνωρίσῃ τὸ δικαίον τῶν φιλικῶν παραστάσεων τῆς Ἐλλ. κυβερνήσεως ὄσον ὀφορᾷ τά περι Ἐλλ. γλώσσης ἐν Βουλγαρία.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Υπὸ τὴν διαύθυνσιν τοῦ Χ. Α. Γρ. Καμπούρογλου, τοῦ προσφιλὸς τῆς Ἐβδομάδος ἱδρυτοῦ και συγγραφέως τῆς Ἰστορίας τῶν Ἀθηναίων ἤρξαντο ἀνασκαφαί ἐν Δαρφινῷ δαπάναις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ Πανσανίου ἀναφερομένου ἱεροῦ τῆς Δήμητρος και τῆς Κόρης. Τα μεχρὶ τῆς σήμερον ἔργα ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας ἀνακαλυφθέντος ἀρχαίου κρητιδωματος και πολλῶν γλυπτομαρμάρων. — Προσεχῶς δ' ἐνεργηθῶσιν ἀνασκαφαί πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀρχαίας Σπάρτης ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Ἀμερικανικῆς σχολῆς. — Κατ' εἰδήσεις ἐξ Ἰερουσαλήμ, ἐπὶ ὀφου χωρισμένου ἀπὸ τῆς ἁγίας πόλεως δια τῆς κοιλάδος Γεῶν, εὐρέθησαν εἰρήπια ἀρχαιοτάτων και περικαλλῶν τῶν λαλαφεμένων ἐπὶ βράχων ἐντός σπηλαιῶν καίρειπιο μαρμάρων, ἀποτελοῦντα ὡς εἰκάεται, τάς βάσεις ἀρχαίου μεγάλου οἰκοδομηματος ἄγνωστου ἐποχῆς.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐρξαντο ἐν Ὀδησσῷ διδόμεναι φιλολογικαὶ ἐσπερίδες ὑπὸ τῆς αὐτοῦ Ἐλληνικῆς κοινότητος ἄς ἐνεκαίνισεν ὁ κ. Π. Δουρδούφης ὀμιλήσας περί τῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἔσχε τό ἔμπροσθεν και ἡ ναυτιλία εις τήν Ἐπαναστασιν τοῦ 1821. — Ὁ κ. Νασπαδόπουλος Καλλιμάχης, μέλος τῆς Ρουμανικῆς ἀκαδημίας, ἐπεφορτίσθη ὑπ' αὐτῆς ὄπως συγγράψῃ ἔργον περί τῆς Ρουμανικῆς δημόδους φιλολογίας, ἐν συγγίσει πρὸς τήν ἀρχαίαν δημοῶδη Ἐλληνικήν. — Ὁ Γάλλος μυθιστοριογράφος Γκύ δε Μωκασᾶν ἐπαθε παραφροσύνην.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Νέαν μεγαλοπρεπὴ εἰκόνα ἐσπάρτασεν ὁ διαπρεπῆς ἡμῶν θαλασσογράφος κ. Κ. Α. Βολανάκης, παρπύτωσαν τὸν λιμένα τοῦ Ερηντησιου ἐν ὄρα νυκτὸς σεληνοφώτου.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΙΑ

Μέγα ἐνδιεφέρον παρουσιάζουσι δια τήν ποιητικὴν διακασίγην αἱ νέαι χημικαὶ ἔρευναι, δι' ὃν ὁ Ρενέ Φουρζὸς κατωθώσασε κεκοιμημένα ἴχθη τῶν κακούργων να καθιστᾶ καταρην. Ἐὰν ἐγκληματίας τις θέσῃ τήν χεῖρα ἐπὶ τάπητος ἡ διέλθῃ δωμάτιον δια γυμνῶν ποδῶν, καταλείπει τήν ἐκείνοτε ἐπάρχουσαν ἐπ' αὐτῶν ὑγρότητα ἡ τοῦ ἰδρωτός τοῦ δέρματος ὅπολαιθάνοντα ἴχνη, ἄτινα ὄμως δεν φανεροῦνται ἀνευ χημικῶν μέσων.

Ἀπτιεται τις τεμαχίω χάρτου, ὄπερ οὐδὲν ἴγνος πιέσεως τῆς χειρὸς δεκνέται ἐὰν ὄμεις μετὰ χρόνον ἐπιθέσῃ ἐπὶ πλάκα κεκοιμητισμένην δι' ἀπλῆς μελάνης, βλέπει οὐ μόνον τήν χεῖρα ὀλοκληρῶν, ἀλλά και τάς γραμμὰς τοῦ δέρματος, ἀτίνας ἐν ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ εἶναι διαφόροι και χρῆσιμῶσιν ὡς σπουδαίεστα γνωρίσματα τοῦ ζητουμένου ἀτόμου.

Ὀλίγοι γνωρίζουσι ότι ὁ μακαρὶτης βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας Ἀλφόνσος, ὄστις ἀπέθανεν πρό εἴ τῶν, μένει εἰσέτι ἄταφος ἀναμένων να ἐνακοτηθῇ ἐν τῷ τάφῳ, ὄστις προητομασθῇ δια τὸν νεκρὸν του, περιεττυλιμένου μόνον δια λεπτοῦ νεῦρο ὑδάματος. Ὁ νεκρὸς βασιλεὺς ἀναπαύεται ἐπὶ πλάκῳ βράχου πλῆσιν διαγοῦς βραχίου και ἐντός κοιλωματος εὐρισκουμένου ἐπὶ τοῦ πρασούδου τοῦ ὄρους, ἐπὶ τῶν κατωτέρων τοῦ ὄπου εἶνε ἠφοδομημένο τό μέγα Ἐσκουριά. Ἐκεῖ θα μένη μεχρὶς οὐ τό σῶμά του προσλήθῃ διας τῆς ἰδιότητος κομμίας, τότε δε μόνον θέλει τοποθετηθῇ ἐν τῷ τάφῳ του ἐντός τοῦ ὑπὸ τῶν μέγαν ὄδων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἐσκουριάθ ὄθλου, ὄπου μόνον τά λείψανα τῶν Ἰσπανῶν βασιλέων και τῶν βασιλομητόρων ἐπιτρέπεται να ἀναπαύωνται. Νεκροὶ τινες, ἰδίᾳ δε ὁ τοῦ πατρός τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας, ἔμειναν ἐπὶ τῆς ἐκ βροχῶν πλάκῳ ἐπὶ 20—25 ἔτη πρὶν ἡ περιέλθωσιν εις ἡν κατάστασιν ἔχρησάτε ὄπως μετακομισθῶσιν εις τὸν ὄθλον.

Δεν εἶνε ἀληθές ότι αἱ μεγάλα κεφαλα πάντοτε ἀποδεκνύουσι πνεῦμα. Ὁ ἐπιτιμῶν γερμανός καθηγητῆς Βίργουβ παρτιρρεῖ, ότι οἱ Ἕλληνες, ὄντες οἱ εὐφρόστεροι τῶν ἰθῶν, ἔχουσι τήν μικροτέραν κεραλήν τῶν διαφόρων φυλῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ὁ μουσικός Βέρνχς εἰς ἐκδότην ἐφημερίδος αἰτησάμενον ἀρθρον τι ἀπῆντησε. Δέν δύναμαι δυστυχῶς να προσφέρω τι εις τήν ἐφημερίδα. Ἐπειδῃ ὄμως ὄμιλετε περί γεωργίας, εἰς ἣν ἡδη ἀρέσκουμαι, ἐπεθύμουν να ἐκφράσω τήν εὐχὴν ὅπως ἡ εὐγενὴς αὐτῇ ἀσχολία μετὰ μελῶντος ἴχλου ἀναπτυχθῇ παρ' ἡμῖν. Ὅποια πηγὴ πλοῦτου δια τήν ἡμετέραν Ἰταλίαν ἤθελε εἶνε! Ὀλιγότεροι μουσικοὶ, ὀλιγότεροι δικηγόροι, ὀλιγότεροι διδάκτορες ἀλλὰ περισσότεροι γεωργοὶ — τοῦτο εὐχομαι εις τήν χῶραν μου.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Φίλω Μ. Τα ὄρη ἡμῶν (ἴδετε κατωτέρω) εἶνε μόνον δια τήν προπληρωμήν. Και αἰσתרῶς μέγρη 31 Ἰανουαρίου. Ἀπεφασάσαμεν, καίτοι ἐναντίον τῶν δώρων, να ὀπισθώμεν τήν θεσιν ταύτην, ἥπως παύσωμεν ἐνολοῦντες τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς δι' ὀμνησῆσαν και λυτρωθῶμεν ἀπὸ ἔξῃδῃ ταχυδρομικῶν και εἰσπρα-

κτύρων. Βεβαίωθῃς ότι και εις τοὺς συνδρομητὰς εἶνε συμπερούσα ἡ προπληρωμή. Ἄν ἦσαν εις τήν θέσιν ἡμῶν θα ἐγνώριζον ότι τά ὄρη ἐκδοῦνται διπλασίως καλὰ ὄταν εἰσπράττωμεν ἐγκατῶν τὰς συνδρομὰς των. Και ὑποθέτομεν ότι δια να εἶνε τίς συνδρομητῆς, ἐκτιμᾶ τό φύλλον και ἐπιστῃμει τήν πρόσδον του. — Κ. Π. Σ. Ἄργος, Μιχ. Δ. Γρ. Κάρρον. Στε φ. Π. Μόσχων. Β. Τ. Ἀγουλίνετσαν. Σπ. Π. Βόλον. Μ. Σ. Σπάρτην. Κωστ. Μ. Καλαφάτιον. Σ. Δ. και Χρ. Π. Κ. Πολιτν. Νέοι ἐνεργῆσαν. Συνδρ. ἐλήφθησαν. Ἐκπράττωμεν ὀμιν ἐγκαρδῶς ευχαριστίας δι' ἀγαθὰς διαθέσεις. Π. Φ. Καλαμᾶκιον. Ἄρ. Π. Ὀδησσόν. Χρ. Ν. Σμύρνην. Οὐδ' ἠλπίζομεν τούτους. Ἐπαναλαμβάνομεν ευχαριστίας και γράφομεν ἰδιαιτέρως. — Παν. Τρ. Θεσσαλονίκην. Ἐχαριστῶς θα διπλασιάσωμεν τάς ἀποστολάς ἀλλὰ μόνον ὄταν διπλασιάζητε τάς προπληρωμάς. Δέν τό ἐγρᾶψαμεν; ὁ δε νομίζω ἐν ὄτι τῷ ἀπεσταλλένῳ διαρῆν, εἰς εἰδοποιήθη ότι δεν δεχόμεθα δια τό 1892 τό νόμισμα τοῦτο.

Ἄνεργον ΤΟ ΑΣΤΡΟΝ ΤΟΥ ΜΕΡΟΥΑΝ

αὐτοῦ ἀγαπητοῦ μοι φίλου Ἀδῶν δε Παθ και τομῶ νὰ ἀβεβαιώσω αὐτόν ότι εἶνε πολυτιμωτάτη ἀραβικὴ διασημῆσις. Πρὸ πάντων μοι ἤξισε πολὺ τό δεύτερον μέρος «ἐπιγραφῶμεν. Τό ἀνάκτορον τοῦ Ἐβλίς. Ὁ χαρακτὴρ τῆς Κίνθας εἶνε εἰλῶς θῆλος Φέουστ, κέπιτραπῆτος μοι ἡ ἐκφορασις, ὄστις δίδει τήν ψυχὴν του εις τὸν διάβολον εις ἀνταλλαγὴν ἡδονῆς και ὀρασιότητος. Τό ἀνατολικὸν ὄρος εἶνε ἔξαιριτον, ἡ ἐκφορασις ἀκαθάρτα και χαλεπῶσα, ἡ ἐπιπόνησις γονιμωτάτη, ἡ φαντασία ἐγκληίχουσα.

Ἰταῦται ἤσαν αἱ φράσεις δια τῶν ὄπουν ὁ διακεκριμένος Ἰσπανός μυθιστοριογράφος Δ' Ἰουάνης δε Λιος δε Μόρα, συνίστα τό ὄραῖον ἀραβικῆς ὑποθέσεως μυθιστόρημα.

ΤΟ ΑΣΤΡΟΝ ΤΟΥ ΜΕΡΟΥΑΝ

οὔτινος ποσοῖμεν ἐναοξιν ἀπὸ τοῦ προσεχῶς φύλλου κατὰ γλαφυράν ἐκ τῆς Καστιλιανῆς μετᾶφρασιν τοῦ λογίου και Ἰσπανομαθοῦς ἡμῶν φίλου και συνεργάτου κ. Γ. Ν. Μαυράκη.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Κώδιξ τῆς Ἐλληνικῆς Νομοθεσίας περιλαμβάνων ὄπασαν τήν ἰσχύουσαν ἐν Ἐλλάδι νομοθεσίαν μετὰ σχολίων ἔμνηματικῶν, συνταχθεὶς ὑπὸ Ἡλία Λακοπούλου. Τεύχος Α'. Γεωργία — Ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου.

Ὁ πνευματισμός, σκῆμμα εις πράξιν μίαν ὑπὸ Ν. Ι. Λάσκαρη.

Ἀγγέλλονται

Ὁ τρόπος τοῦ φέρεσθα, εις τεύχη πέντε, ὑπὸ Ἀριάδνης Μ. Δαμβέργη.

Πᾶς ἐγγραφόμενος νέος συνδρομητῆς, ἐπὶ τῷ ἀπαραβάτῳ ὄρω τῆς προπληρωμῆς, ἡ ἀναεῶν τήν συνδρομῆν του μεχρὶ τῆς 31 Ἰανουαρίου, εἶτε δι' ἐμβάσματος τοῦ ἀντιτίμου, εἶτε δι' ἀποστολῆς πρὸς ἡμᾶς σημειώσεως ἐνός τῶν γνωστώων ἀνταποκριτῶν μας, ὄτι ἐπλήρωσεν αὐτῶ.

ΛΑΜΒΑΝΕΙ ΔΩΡΕΑΝ

Ἡ τήν Ἰστορίαν τῆς Μουσικῆς, τό μοναδικὸν παρ' ἡμῖν και πλῆρες ὄραῖον εἰκόμων σύγγραμμα τοῦ Λακρού, κατὰ μετᾶφρασιν τῆς κ. Ἀθηνᾶς Σερεμῆν, οὔτινος ἡ α' ἐκδοσις ἐξνηντᾶθη πρὸς δρ. 10 τό ἀντίτιμον. Ἡ θεωρεῖται ὡς προπληρωσας συνδρομητῆς εις τό ἀγγελλόμενον και προσεχῶς ἐκδοδόμενον ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Ἀριάδνης Μ. Δαμβέργη σύγγραμμα

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΤΟΥ ΦΕΡΕΣΘΑΙ

ὄπερ, ὡς ἐκ τοῦ ὀνοματός του ὀπλοῦται

ΤΕΛΟΣ
ΤΟΥ Η' ΤΟΜΟΥ

(5^{ον} τῆς Β' Περιόδου)
